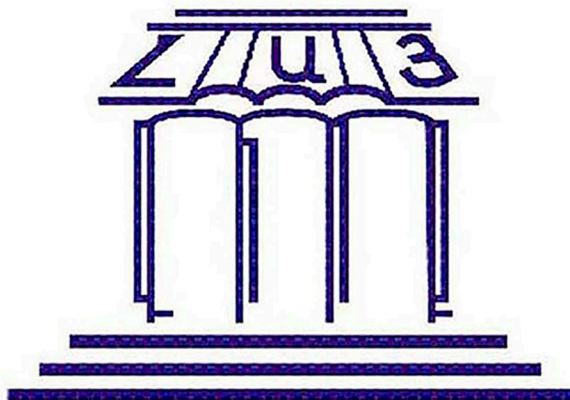

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

10533

**ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ
ԲԶԻՋԸ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ
ԿՈԼԵԿՏԻՎԱՑՄԱՆ ՌԱՅՈՆՈՒՄ**

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԿՈՄԻՏԵ
ԼԵՏՈՒՆԿԱՆԵՐԻ
ԲԻՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՐԱՆ
ՄԱՍԿՈՎԱ
СССР

ЗКСМ5

9-32

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՈՐԴՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ. — ԽՈՍԿՎԱ, 1931

310015

14 MAR 2013

24 SEP 2006

31-R
404
642

Ի. ԳԱՎՐՅՈՒՇԻՆ

1 DEC 2009

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ԲԶԻԶԸ
ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ԿՈԼԵԿՏԻՎԱՑՄԱՆ
ՌԱՅՈՆՈՒՄ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
СОСТОЯТЕЛЬНИ
Академия Наук
СССР

ՀՁ. ԿԵԼՈՑ

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՈՐԴ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՋՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՈՍԿՎԱ 1931

10533

Բարգմ. Ն. Տ.-Պ.

60194.67

Главлит № А-77.179 Заказ № 2988 Тираж 5.000
 Книжная ф-ка Центриздата Народов СССР, Москва,
 Шлюзовая набережная, 10.

«Ինդուստրացման ճանապարհով մենք
 սրընթաց գնում ենք դեպի սոցիալիզմ»
 մեր յետեվը թողնելով ոռոսաստանյան
 դարավոր յետամնացութունը: Մեր յեր-
 կիրը դառնում է մետաղի յերկիր,
 ավտոմոբիլիզացիայի յերկիր, տրակտո-
 րիզացիայի յերկիր: Յեվ յերբ ԽՍՀՄ
 կնստեցնենք ավտոմոբիլի, իսկ գյուղա-
 ցուն տրակտորի վրա — այն ժամանակ
 թո՛ղ փորձեն մեզ հասնել պատվարժան
 կապիտալիստները, փորոնք պարծենում
 են իրենց «քաղաքակրթությամբ»:

(Ի. Ստալին. «Մեծ բեկման տարին».)

ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՆԽՈՋԸ — „ԲԱՏՐԱԿ“

Յեւան փոքրիկ գետակը բաժանում է յերկու հավասար մասերի Կրասավկա մեծ գյուղը, վորը գտնվում է Ներքին-Վոլգյան յերկրի Սամոյլովսկիյ համատարած կոլեկտիվացման ռայոնում:

Մինչև հեղափոխությունը Կրասավկան հարուստ գյուղեր: Մի խումբ կուլակներ անխնա շահագործում էին բաւորակներին և չքավորներին: Կուլակային վերին խավի (մինչև հեղափոխ.) տիրապետութեան հետքերը առանձնապես ուժեղորեն զգացվում էին Կրասավկայում հեղափոխութեան առաջին տարիներում: Հոկտեմբերյան հեղափոխութեանից հետո դեռ յերկար ժամանակ պարադիս կուլակները մեծ ազդեցութիւն ունեին վոչ միայն գյուղացիութեան յետաձնաց խավերի վրա, այլ և հասարակական կազմակերպութեանների վրա, գյուղական խորհրդի, փոխադարձ ոգնութեան ընկերութեան և կոոպերացիայի վրա: Հոկտեմբերյան հեղափոխութեանը վրաի կանգնեցրեց գյուղի ճնշված մասսաները՝ պայքարելու գյուղական բուրժուազիայի դեմ, վճռականապես դեն չարտեց շահագործման լուծը աշխատավորների ուսերից, համախմբեց ամենից առաջ գյուղի պրոլետարական և կիսապրոլետարական մասսաները, վոր նրանք, դաշն կապած միջակ գյուղացիութեան հետ, գիմեն սոցիալիստական շինարարութեանը: Կրասավկայում կատաղութեամբ բռնկվեց դասակարգային կռիւլը: Կուլակներն առանց կռիւի չէին տալիս իրենց դիրքերն ու գյուղացիութեան յետաձնաց խավերի վրա ունեցած իրենց ազդեցութեանը: Բատրակներն ու չքավորները կոմունիստների առաջնորդութեամբ համառորեն արշավում էին դասակարգային թշնա-

մու դեմ: Սակայն պահանջվեց մի քանի տարվա վճռական պայքար, վորպեսզի հնարավոր լինի ջարդել կուլակին, համախմբել գլխավորապես բատրակներին և չքավորներին և դենը կոլխոզային շինարարության ամուր հիմքը:

1925 թվականը Կրասավկայի գյուղացիներին կյանքում հուզումնալից անցքերի տարի յեր: Այդ տարին առաջին անգամ Սամոյլովսկիյ ռայոնում բռնկեց կոլխոզային կայծը: Մեծ չարչարանքների ու դասակարգային թշնամու դեմ մղվող կատաղի կռիվների մեջ ծնվեց առաջին կոլխոզը — «Բատրակ»: Յոթ տնտեսութուններից բաղկացած բատրակների մի խումբ կազմակերպեց գյուղատնտեսական արտել: Դժվար եր բատրակների համար աշխատանքը, ոգնող չկար, կուլակները անխնա հալածում էին յերիտասարդ կոլխոզնիկներին, գյուղացիները նայում էին կասկածանքով: Բատրակ-կոլխոզնիկները չէին հուսահատվում, նրանք հաստատապես ու համարձակ կառուցում էին նոր կյանք: Ահա մի բատրակ-կուհի-կոմյերիտական ինչ է պատմում մեզ «Բատրակ» արտելի գոյութան առաջին օրերի մասին:

— Սկզբում դժվար եր մեզ համար: Բանող անասուն և գյուղատնտեսական գործիքներ համարյա չունեինք: Ստիպված էինք աշխատել որ ու գիշեր: Ամեն քայլափոխում կուլակները մեզ հալածում էին, գյուղացիները կասկածանքով էին վերաբերվում: Նույնիսկ գյուղացի աղջիկները չէին ցանկանում խոսել մեզ հետ, վորովհետև մենք կոմունարներ և անասովածներ էինք: Այժմ մենք ապրում ենք նոր կյանքով, մեր կոլխոզը ամսե ամիս ամրանում ե: Կարի և ձևի դպրոց ենք բացել: Ազատ ժամանակը խմբովին կարդում ենք «Կոմսոմոլսկայա Պրավդա» թերթը:

«Բատրակ» կոլխոզի կազմակերպելուց չեր անցել յերկու տարի, յերբ Կրասավկայում յերևան յեկավ նոր կազմակերպություն—մեքենաների ընկերություն:

Բայց այս անգամ մեքենաների ընկերության նախաձեռնողները արդեն բատրակները չէին, այլ նրանք, վորոնք առանձիններով գյուղատնտեսական բարդ մեքենաներ ունեին, վորոնք չահագործում էին բատրակներին և չքավորներ-

րին: «Բատրակ» կոլխոզի ջարդու կուլակները կազմակերպեցին մեքենաների ընկերությունը այն նպատակով, վոր ավելի անխնա չահագործեն բատրակներին և չքավորներին: Ընկերության մեջ ընդունում էին միայն նրանց, վորոնք գյուղատնտեսական շատ մեքենաներ ունեին: Հասկանալի յե, վոր արտել մտնում էին բացառապես կուլակները:

Մեքենաների ընկերության կազմակերպվելու հենց առաջին օրերից «Բատրակ» արտելի և կուլակային ընկերության մեջ մի կատաղի կռիվ ծագեց: «Ով—ո՞ւմ կհաղթե» — կամ «Բատրակը» գլուխ կանցնե բատրակային—չքավոր մասսաների շարժմանը և նրանց կտանի սոցիալիստական դարգացման ճանապարհով և կամ հաղթանակը կտանի կուլակների խմբակը և այն ժամանակ «Բատրակը» պիտի վոչնչանա — հարցը այսպես եր դրված:

Շատ մեծ ջանքեր էին պահանջվում. հարկավոր եր բատրակներին և չքավորներին այնպես կազմակերպել, վոր կարողանայինք խորտակել դասակարգային թշնամու ընդդիմադրությունը: Վերջապես յերկարատև, հուսահատ կռիվից հետո բատրակների արտելը հաղթությունը տարավ այն կուլակների հանդեպ, վորոնք կազմել էին մեքենաների ընկերություն: Հաղթեց «Բատրակը»: Կոմունիստների և կոմյերիտականների նախաձեռնությամբ 1928 թվի գարնանը կազմակերպվում ե նոր արտել Կալինինի անվան՝ 36 չքավոր տնտեսություններից:

Կուսակցական և կոմյերիտական բջիջները բացատրողական մեծ մասսայական աշխատանք տարան գյուղացիների մեջ և մեքենաների կուլակային ընկերությունը ցրեցին: Ավելի համարձակ սկսեց քայլել բատրակների արտելը և չքավորները ամենից առաջ վազեցին կոլխոզ: Ամեն կողմից Կրասավկան բոցավառվեց կոլեկտիվացման կրակով: 1928 թվի ընթացքում գյուղում կազմակերպվեց ելի յերկու միջակ կոլխոզ: Վերջապես 1929 թվականի գարնանը կուսակցական և կոմյերիտական բջիջները բոլոր մանր կոլխոզներից, վորոնց գլուխ եր կանգնած «Բատրակը», կազմակերպեցին մեկ խոշոր կոլխոզ: Ամառվա ընթացքում կոլխոզը արագությամբ

աճեց: Զբաղվորների յետևից մասսայական շարժումն սկսվեց միջակ դյուղացիության մեջ, կոլխոզնիկների համարյա ամեն մի ժողովում ընդունվում էին 50 — 80 նոր անդամներ: Կոմյերիտական բջիջը, քննության առնելով կոլխոզի խընդիրը, պարտավորեցրեց բոլոր կոմյերիտականներին կոլխոզ մտնել: Կոմունիստները և կոմյերիտականները հանդիսացան կոլխոզային շինարարության հիմնական նեցուկը:

ԿՈՒԼԱԿԻ ՆՈՐ ԼՈՁՈՒՆԳՆԵՐԸ

«ԿՈՒԼԱԿԻ ՆՈՐ ԼՈՁՈՒՆԳՆԵՐԸ, ՏՎԵՔԻ ԿՈՄՈՒՆԱ»

Որեցոր կուլակը կորցնում էր իր աղքեցությունը, ուժեղանում էր նրա դասակարգային ատելությունը կոլխոզի վերաբերմամբ, փոխվում էին դասակարգային պայքարի ձևերն ու մեթոդները: Յերբ սկսվեց կոլխոզային հախուռն շինաբարությունը, կուլակը փոխեց իր պայքարի տակտիկան. կուլակը փորձեց կոլխոզը դասակարգային կռվի առարկայից դարձնել սոցիալիստական հողագործության դեմ պայքարելու ասպարեղ: Նա հրապարակ նետեց մի շարք նոր լողունգներ՝ «կոլխոզը — ստրկություն է, կերթաս անտեղ, քաղցից կսատկես»:

Սակայն դա չօգնեց: Կոմունիստները և կոմյերիտականները համառությունով խմբում էին բատրակներին և չքավորներին, ամրացնում էին դաշինքը միջակ դյուղացիության հետ:

Կոլխոզային շինարարության հուժկու հեղեղատի մեջն ընկավ միջակը: Մնանկացած կուլակը փոխեց իր ֆլասարար կռվի մեթոդները: Ոգտվելով չքավոր և միջակ մասսաների տարերային վոգեւորությունից՝ դյուղի համատարած կոլեկտիվացման շինարարության գործում, կուլակը հրապարակ իջավ նոր լողունգով. «կոլխոզը ամենքի համար է, տվե՛ք կոմունա»: Յեթե կոլխոզային շինարարության սկզբում կուլակը իր հույսը դրել էր գլխավորապես դյուղացու մանր-բուրժուական սեփականության վրա (ի՞նչպես կարելի չէ ընկերանալ կոլխոզում տկոր մարդկանց հետ, «անգործ-

ների» հետ), ապա կապիտալիստական տարրերի վրա վճռական ճնշումն (հարկեր, հացամթերումներ) դործ դնելու պայմանների մեջ և, գլխավորապես, ռայոնի համատարած կոլեկտիվացման հախուռն կառուցման պայմաններում կուլակը սկսեց ազդիտացիա անել «ապագասակարգային» կոլխոզի ոգտին: Յեւ դա պատահական բան չէր: Դրանով կուլակն ուղղում էր խցկվել կոլխոզի մեջ և ներսից պայթեցնել այն:

Կոլխոզային շինարարության դեմ կուլակի պայքարելու նոր տակտիկան հարկավոր է յերևան հանել Կրասավկայի կոլխոզի փորձի վրա: Կրասավկա դյուղի չքավոր-միջակ մասսաները վորոշում կայացրին համատարած կոլեկտիվացման յենթարկելու իրենց ռայոնի դյուղական տնտեսությունը: Կոմունիստները և կոմյերիտականները չքավորների ժողովներում արած ղեկուցումների և դյուղացիների հետ խմբական զրույցներ կազմակերպելու միջոցով ազդիտացիա մղեցին խոշոր կոլխոզ ստեղծելու համար: Դրանից հետո մի ամսվա ընթացքում կոլխոզի տնտեսությունների թիվը 300-ից բարձրացավ 642-ի: Կուսակցական և կոմյերիտական բջիջները, վորոնք չեյին սպասում նման հոսանք դեպի կոլխոզը, սկզբում իրենց կորցրին. «Ապա ի՞նչ պետք է անենք դրանց հետ»: Կոլխոզի խորհուրդը դանդաղում էր չքավոր և միջակ տնտեսությունները ընդունել և ընդունում էր հայտարարություններ կուլակներից:

Կոլխոզի զարգացման այդ դժվարությունները և կուսակցական և կոմյերիտական կազմակերպությունների չփոթմունքը ոգտագործեց կուլակը և նոր ընդունված կոլխոզնիկների «ցուլցը» սարքեց: Մինչդեռ կոմունիստներն և կոմյերիտականները մտածում էին, թե ինչ անեն, կուլակը մեծ աշխատանք ծավալեց դյուղացիների մեջ և, գլխավորապես, աշխատանք տարավ կանաց մեջ, գեղջկուհուն դարձնելով հիմնական ղենք՝ կոլխոզային շինարարության դեմ վարած իր պայքարում: Ուղիղ յերեք որ անցած այն ժողովից, վորտեղ մի քանի հարյուր տնտեսություններ էյին ընդունվել կոլխոզ, սկսեցին տեղալ մեծ քանակությամբ հայ-

տարարութիւններ, այս անգամ արդէն կոլխովից հեռանալու մասին:

Յերեք օրվա մեջ մոտ 250 հայտարարութիւն եր ստացւած՝ կոլխովից դուրս դալու մասին: Դուրս ելին դալիս մեծ մասամբ միջակները: Անհրաժեշտ ե ասել, վոր բոլոր հայտարարութիւնները միատեսակ բովանդակութիւն ունեցին, և զրված ելին 4—5 մարդու ձեռքով: Գաղափար տալու համար բերում ենք բոլոր հայտարարութիւնների համար բնորոշ մի քանի հատվածներ:

«Ոնգրում եմ վարչութիւնից հանել ինձ կոլխովի անդամների ցուցակից, վորովհետեւ ընտանիքիս մեջ անհամաձայնութիւն կա, այսինքն կնոջս և հորս միջև»:

«Ոնգրում եմ Կալինինի անվան արտելից հանել ինձ արտելի անդամների ցուցակից, վորովհետեւ իմ և կնոջս մեջ անհամաձայնութիւն կա»:

«Հայտնում եմ կոլխովին, վոր այդտեղ մնալ յես չեմ կարող, վորովհետեւ շատ յերեխաներ ունեմ և կինս ել չի ցանկանում»:

Կուլակը ոգտագործեց կուսակցական և կոմյերիտական կազմակերպութիւնների դանդաղկոտութիւնն ու փորձեց պայթեցնել կոլխովային շինարարութիւնը և պրովակացիայի առարկա դարձնել կոլեկտիվացման գաղափարը՝ գլուղի չքովոր և միջակ մասսաների մեջ:

Դրա հետ միաժամանակ կուլակը ագիտացիա մղեց՝ ծախելու բանող և կաթնատու-արդշունավոր անասունները: «Գնում ես կոլխով, ծախիր անասուններդ ու սերմացուդ: Այնտեղ քեզ մեքենաներ կտան»: Իրենց կանանց և աղջիկների միջոցով կուլակներն սկսեցին գործել բնակչութեան կանանց մասի շրջանում. «Կոլխով վոր գնաս, կորցնելու յես զավակներդ, հանրայնացնելու են տղամարդկանց, կողպելու յես յեկեղեցին» և այլն:

Այդ բոլոր կուլակային հիմարաբանութիւնները սկզբում կազմակերպված ընդիմադրութիւն չեյին գտնում կոմունիստների և կոմյերիտականների կողմից: Յեւ միայն այն ժամանակ, յերբ սկսեցին մասսայորեն հեռանալ կոլխովից,

կուսակցական և կոմյերիտական բջիջները գլխի ընկան ու հասկացան իրենց սխալները և յեկան այն յեղրակացութեան, վոր թույլ ճնշումն են գործ դրել կուլակի վրա, այնպես չեն ոգտագործել չքավոր-միջակ մասսաների վողեկորութիւնը սոցիալիստական հողագործութիւն ստեղծելու համար, վորպեսզի կարելի լիներ սկսել կուլակին ապակուլակացնել:

Կրասավկայում չքավոր-միջակ տնտեսութիւնների մեծամասնութիւնը կոլխովումն ե: Կուլակը մահացու հարված ե ստացել: Իրենք, բատրակների, չքավորների և միջակների մասսաները ակտիվ կերպով լիկվիդացիա յեն անում կուլակին, վորպես դասակարգի, զրկում են նրան արտագրութեան միջոցներից, հողից, խլում են անասունները և չենքերը: Հին տնտեսութեան ու կենցաղի ձևերի տակ ճնշված գեղջկուհին հաջողութեամբ գլուխ ե բարձրացնում: Որեցոր կնոջ ակտիվութիւնը ներքին տնտեսական կյանքի մեջ մեծանում ե: Կրասավկայի գեղջկուհին իր աչքով տեսել ու համոզվել ե խորտակվող կուլակի դասակարգային ատելութեան մեջ: Բերում ենք մի հետաքրքիր հատված 50 տարեկան կոլխովային աշխատավորուհու — չքավոր գեղջկուհու՝ գրած նամակից՝ իր աղջկան, վորը աշխատում ե Բագովում:

«Սիրելի աղջիկս, շտապում եմ հայտնել քեզ, վոր յես կենդանի յեմ և առողջ: Գրեմ մեր կյանքի մասին: Գարնան սկզբից մենք կոլխովումն ենք: Ծիշտ ե, սկզբում սարսափում եյինք, վոր մենք տկոր ու քաղցած կմնանք, բայց բոլորովին հակառակը դուրս յեկավ, մենք կոլխովում և կուշտ ենք, և լավ հագնված, յես հիմա մուշտակ և նոր տաք կոշիկներ ու այլ մանր-մուշր բաներ ունեմ: Մեղանում առանձին տնտեսութիւններ չկան, ամեն ինչ ընդհանուր ե, հիմա ավելի լավ ենք ապրում, և ինչպես յերեւում ե, հետո ավելի լավ կլինի: Մեղանում դպրոց են գնում սովորելու նաև ծերերն ու փոքրերը, յես ել եմ սովորում: Յեւ ահա, Յենյա, յես քեզ խորհուրդ եմ տալիս. յեթե ուզում ես, արի այստեղ, մտիր կոլխով, իսկ յեթե չես գա, անպատճառ մտիր կոմյերիտութեան մեջ և սովորիր գրագիտութիւն, անպատճառ սովորիր: Մենք գլուղում նոր կյանքով ենք ապ-

րում, կառուցում ենք կոլխոզ, կատարում ենք Լենինի պատգամները: Մեկ ել, աղջիկս, չկարծես վոր, յեթե աղջիկները գնում են Բազու, ուրեմն այստեղ վատ է, վո՛չ, վատ չե, այլ վորովհետև նրանք կոլխոզում տեղ չունեն, նրանց հայրերին հեռացնում են կոլխոզից և վոչինչ չեն տալիս նրանց, վորովհետև նրանք կամ խոշոր ապրանքատարությամբ են պարապում, կամ կուլակներ են, և այժմ թափառում են ամեն կողմ, իսկ դու, Ֆենիչկա, իսկական պրոլետարուհի յես...»

Այդ նամակը բացարձակորեն համոզում է, վոր այժմ գեղջկուհիները համատարած կոլեկտիվացման ռայոններում սկսում են ըմբռնել՝ կոլխոզային շինարարության միջոցով իրենց կյանքը բարելավելու անհրաժեշտությունը, զգացել են դասակարգային թշնամու ագիտացիայի ամբողջ փլասակարությունը: Գլխավորն այն է, վոր խեղացի կերպով կազմակերպեն կանանց, մասսայական բացատրիչ աշխատանք տանեն գեղջկուհիների մեջ, նրանց մասնակից անեն կոլխոզի տնտեսության կյանքին: Կրասավկայում գեղջկուհիների հետ միջավոք չի պարապել, ուստի բոլորովին պատահական յերեույթ չի, վոր սկզբում կանայք յենթարկվեցին կուլակային ագիտացիայի ազդեցությանը: Բավական էր, վոր կուսակցական բջիջը կանանց մի քանի ժողովներ կազմեր կոլխոզային շինարարության վերաբերմամբ և ահա գեղջկուհիները իսկույն մի կողմ չալտեցին կուլակային «յերգերը» և անցան կոլխոզային շինարարության ընդհանուր շարքերը:

ԿՅԱՆՔԻՑ ԶՊԵՏՔ Ե ՅԵՏ ՄՆԱԼ

Գյուղը դարձել է յեռուն ծով: Բատրակներ, չքավորների և միջակների մասսաները վտար յեն կանգնել վճռական կռիվ մղելու դասակարգային թշնամու դեմ՝ գյուղական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման համար: Կոլխոզային շինարարությունը ընթանում է մի չտեսնված մասսայական թափով և դրա հետ միաժամանակ վճռա-

կանապես իրադրոժվում է կուլակին, վորպես դասակարգի, լուծարելի յենթարկելու լոզունգը: Զբաղվոր-միջակ անհատական մանր տնտեսություններից Կրասավկայում՝ դասակարգային թշնամու դեմ կատաղի պայքար մղելու պայմաններում՝ կազմակերպվել է սոցիալիստական տիպի նոր տնտեսական մարմին — համատարած կոլխոզ: Դրա հետևանքով այլ կերպ զրվեցին տնտեսական և կուլտուրական շինարարության հարցերը, վոխվեցին դասակարգային պայքարի ձևերն ու մեթոդները: Ինչո՞վ եր պարապում այդ ժամանակ կոմյերիտական բջիջը: Ի՞նչ էյին անում 32 կոմյերիտականները:

Կոլխոզային շինարարության ամենայեռուն ժամանակը շատ ճիշտ վարվեց կոմյերիտական բջիջը, յերբ պարտավորեցրեց բոլոր կոմյերիտականներին կոլխոզ մտնել: Միաժամանակ բջիջը կոմյերիտականներից կազմեց հարվածային բրիգադներ, վորոնք մղում էյին խմբական կամ անհատական ագիտացիա չքավոր և միջակ գյուղացիության մեջ: Կոմունիստների հետ միասին կոմյերիտական բջիջը անցյալ տարվա դարնանը հաջողությամբ կազմակերպեց գյուղի չքավոր-միջակների մասսայական ցույց՝ կոլեկտիվացման լոզունգի տակ, կազմակերպեց մի շարք միտինգներ, զրույցներ, լրագրների բարձրաձայն ընթերցումն և այլն: Սակայն բջիջը հատկապես բատրակային և չքավոր յերիտասարդության հետ բոլորովին չի պարապել, ժողովներ չի գումարել, չի քննել նրա հետ միասին կոլխոզային շինարարության հարցերը: Ճիշտ է, բջիջը վերջին վեց ամսվա ընթացքում գումարել է գյուղական անկուսակցական յերիտասարդության մի քանի ժողովներ:

Ի՞նչ հարցեր դրեց յերիտասարդությունը ժողովներում:

Նոր կենցաղի մասին, Միջադգային Կարմիր Որվա, ինդուստրացման փոխառության, Միջադգային Յերիտասարդության Որվա, կրոնի, անդրագիտության լիկվիդացիայի մասին: Հասկանալի յե, վոր այդ հարցերը մեծ նշանակություն ունեն, սակայն ո՞ւր կորան կոլխոզի կազմակերպության հարցերը, ինչո՞ւ բջիջը կոմյերիտականների և բատրակա-

յին-չքաղոր յերիտասարդության ուշադրության կենտրոն չի դարձրել կոլխոզի տնտեսական կյանքը: Այն ժամանակ, յերբ ամեն մի չքաղոր և միջակ գյուղացու, ամեն մի գեղջ-կուհու ուշքն ու միտքը զբաղված եր այն հարցերով, թե ինչպես լավագույն ձևով կառուցել կոլխոզը, ինչպես կազմակերպել ներքին տնտեսության կյանքը, ինչպես վոչնչացնել կուլակային թշնամի դասակարգը, — այդ ժամանակ կոմյերիտական բժիշկը ըստ հնի, գումարում եր ժողովուրդը, զբաղվում եր կուլտուրական հարցերով, յերեկոյթներ եր սարքում՝ ներկայացումներով հանդերձ, և բոլորովին մոռացել եր բատրակային ու չքաղոր յերիտասարդությունը կազմակերպելու մասին: Ի՞նչ, ամենից առաջ, չկարողացավ ոգտագործել բատրակային և չքաղոր յերիտասարդության ակտիվության նոր թափը: Կոմյերիտական կազմակերպության ստեղծագործող նախաձեռնությունը թույլ եր արտահայտվում նրա ամբողջ աշխատանքի մեջ: Կրասավկայի կոլխոզի ներքին տնտեսական կյանքը շատ պակասություններ ունի, բանող անասուններին վատ խնամելու դեպքեր եյին նկատվում: Շինությունների մեծ մասը, վորտեղ պահվում եյին անասունները ձմեռը, տաքացրած չեր: Գյուղատնտեսական ինվենտարը թափթփված եր զանազան տեղերում: Կոմյերիտական բժիշկը, վոր պետք ե խորամուխ լինել կոլխոզի տնտեսական կյանքին, անտարբեր անցնում եր արտադրական հարցերի կողքից:

Մի փոքր շրջադարձ՝ կոլխոզի տնտեսական կյանքի կողմը՝ կոմյերիտական կազմակերպության աշխատանքի մեջ նշվեց այն ժամանակ, յերբ կիրառվեց վերակառուցումը ըստ արտադրական սկզբունքի: Այդ մասին մանրամասն մենք կպատմենք առանձին գլխում, յերբ կխոսենք կոմյերիտական կազմակերպությունների վերակառուցման մասին՝ ըստ արտադրական կազմակերպությունների:

Սամոյլովսկիյ ռայոնի Նովո-Ալեքսանդրովկա գյուղից յերկու կիլոմետր հեռավորության վրա գտնվում ե մի շեն, վորտեղ բոլորովին նորերս կազմակերպվել ե կոմյերիտական կոմունա: Այդ կոմունայի պատմությունը նշանավոր ե մի խումբ կոմյերիտական բատրակների և չքաղորների կատաղի պայքարով ընդդեմ կուլակային բռնության: Հոկտեմբերյան հեղափոխության առաջին տարիներից այնտեղ, վորտեղ հիմա հանդուրժամբ ծաղկում-զարգանում ե կոմյերիտական կոմունան, բուն եյին դրել իսկական կուլակները «Հանրապետություն» աշխատավորական արտել ցուցանակի տակ: Մի խումբ կուլակներ «աշխատավորական» արտելի անվան տակ թաղնված, անինա կերպով շահագործում եյին բատրակներին և չքաղորներին և նույնիսկ վարկ եյին ստանում, վորպես «որինակելի կուլտուրական տնտեսություն»:

Իրենց ազդեցությունը կուլակները տարածել եյին գյուղի բոլոր հասարակական կազմակերպությունների վրա: Ավելին կասենք. յերիտասարդ կուլակները խցկվել եյին կոմյերիտական բժիշկ և իրենց ձեռքն եյին առել ղեկավարությունը: Մինչև 1928 թվականի վերջը կուլակները ազատ տիրություն եյին անում Նովո-Ալեքսանդրովկա գյուղի ռայոնում. ազգաբնակչութունը այնքան ճնշված եր այդ մի խումբ կուլակներից, վոր վոչ վոք չեր համարձակվում տարիների ընթացքում բացարձակապես յեղնել դասակարգային թշնամու դեմ:

1929 թվի սկզբին մի քանի ակտիվ բատրակներ և չքաղորներ մտան կոմյերիտական բժիշկ: Այդ օրից բժիշկի մեջ սկսվեց կատաղի կռիվ: Կուլակների տղերքը առանց կռիվի չեյին գիշում բժիշկի ղեկավարությունը: Վերջապես կոմյերիտականների, բատրակների և չքաղորների համառ պահանջամբ և ռայոնական կոմիտեյի ոգնությամբ բժիշկի բյուրոն արձակվեց և նրա բոլոր անդամները վճռվեցին կոմյերիտիստությունից: Ղեկավարության անցան բատրակ-

ները և չբավորները: ԲՆԻՆԸ կանգնեց դասակարգային ուղիղ ճանապարհի վրա:

Առաջին գործնական քայլը, վորով զբաղվեց բՆԻՆԸ, դա կուլակային «Հանրապետութիւն» արտելի թշնամական եյու-
թյան մերկացումն եր գյուղի աշխատավորների շրջանում:
Առաջին ժողովում կոմյերիտականները ամբողջ դիւշեր քն-
նում եյին այն հարցը, թե ինչպես ցրեն կուլակային արտելը:
Ժողովում վճիռ կայացրին՝ պահանջել ռաշոնական կազ-
մակերպութիւններից լիկվիդացիայի յենթարկել կուլակ-
ների կալվածքը: Համառու երկար կուլից հետո կոմյերի-
տականները հաղթեցին — «Հանրապետութիւն» արտելը
ցրելով տվին: Սակայն դրանով բՆԻՆԸ չբավականացավ: Բա-
վական չե հիմնովին քանդել կուլակների բունը, հարկա-
վոր ե չինել մի նոր գործ, վորը կարողանար փոխարինել
կուլակային արտելին: Նույն-Ալեքսանդրովկայի կոմյերի-
տականները կրկնակի յեռանդով աշխատանքի կտան, վորո-
շակի նպատակ ունենալով կազմակերպել կոմունան:

«Յուլյց կտանք գյուղացիներին, վոր «աստվածները չեն
չինում կճուճները», — այսպես եյին դատում աշխատանքի
համեստ հերոսները — Նույն-Ալեքսանդրովկայի բՆԻՆԸ կոմ-
յերիտականները:

Մի քանի անգամ ժողովներում կոմյերիտականները քն-
նեցին կոմունա կազմակերպելու հարցը: Արդեւքներ չափա-
զանց շատ կային և ամենադժբախտը — բոլոր կոմյերիտա-
կանները ջահել եյին, իսկ նրանց մեջ անկախ տնտեսու-
թիւններ ունեցողները չկային: Հայրերը վոչ միայն չեյին
ցանկանում կոմունա մտնել, այլ լսել անգամ չեյին ուղղում
դրա մասին: Բացի դրանից, նախկին կուլակային կալված-
քում միայն պատերն եյին մնացել: Վոչ բանող անասուն
կար և վոչ ել գյուղատնտեսական ինվէնտար: Մի խոսքով,
կոմունան պետք եր կազմակերպել դատարկ տեղում: Չնա-
յած կուլակների կատաղի ընդդիմադրութեան, հակառակ
բոլոր դժվարութիւններին, կոմունայի կազմակերպու-

թյանը նվիրված յերրորդ ժողովում բատրակ-չբավոր յերի-
տասարդութեան ներկայութեամբ կոմյերիտականները հաս-
տատապես վճռեցին կազմակերպել կոմունան և հենց այդ-
տեղ վճիռ կայացրին, վոր կոմյերիտական չի նա, ով չի
մտնի կոմունան: Ժողովում 22 կոմյերիտականներից կո-
մունա գրվեցին միայն տասն հոգի, մնացածները վախեցան
դժվարութիւններից, սոցիալիստական շինարարութեան ճա-
կատի դասալիքներ հանդիսացան: Ժամանակը յեռուն եր,
յերկար դատելու հնարավորութիւն չկար, և մեր կոմու-
նար-կոմյերիտականները արտաքսեցին մեկը մյուսի յետե-
վից 12 կոմյերիտականներին՝ կոմունան չմտնելու համար:
Հենց այդ ժողովում տեղի ունեցավ մի բավական հետա-
քրքրական դեպք: Յերբ սկսեցին դատել կոմյերիտական
Սոտնիկովին, վորը ուրիշների նման չեր կարողացել հա-
մոզել հորը, վոր մտնի կոմունան, մի քանի կոմյերիտա-
կաններ առաջարկեցին, վոր Սոտնիկովին արտաքսեն կոմ-
յերիտութիւնից: Այն ժամանակ Սոտնիկովը խնդրում
ե միայն 30 րոպե ժամանակ, վոր վաղե տուն և վերջին
անգամ խոսե հոր հետ կոմունայի մասին: Ալեքս. Սոտնիկովը
նվիրված կոմյերիտական եր, նա ամբողջ դիւշեր խոսում եր
ծնողների հետ, աշխատում եր համոզել նրանց՝ կուլեկտիվ
ճանապարհով գյուղատնտեսութիւնը դարգանալու անհրա-
ժեշտութեան մեջ: Ծնողները չհամաձայնեցին վորդու հետ
և կոմունա չմտան՝ Ալեքսեյ Սոտնիկովը մյուս ուրը վաղ
առավոտյան բաժանվեց իր ծնողներից և իր ունեցածով
մտավ կոմյերիտական կոմունան:

Դասակարգային թշնամին թողել եր իր դերքերը, կոմյե-
րիտականները հաղթեցին, փոքրիկ «Ռասսվետ Կոմսոմոլա»
կոմունան յերկրի յերեսից սրբեց կուլակային կողոպտող
«Հանրապետութիւն» արտելը:

Կոմյերիտականների հաղթութեան լուրը կուլակային ար-
տելի վերաբերմամբ արագութեամբ տարածվեց ամբողջ Սա-
մոյլովսկիյ ռայոնում: Նույն-Ալեքսանդրովկայի գյուղացի-
ները սկզբում կասկածանքով եյին վերաբերվում կոմյերիտա-

79-46109

կան կոմունային: Կոմյերիտականների հետ խոսելիս գյուղացիները ասում եյին.

— Վոչինչ չի դուրս գա, դուք ջահել եք, չեք կարող կառավարել գործը:

Կոմյերիտականները վճռեցին չընկճվել:

— Յուրջ տանք, վոր մենք աշխատել կարող ենք:

Այդպես պատասխանեցին կոմունարները:

Կոմունայի կազմակերպության հենց առաջին ուրերից կոմյերիտականները լրջորեն զբաղվեցին տնտեսական և կուլտուրական կյանքի հարցերով: Անասուններին խնամելու համար առանձնացրին բրիգադներ, վորոնք իրար հետ պիտի մրցեյին: Տաքացրին շինությունները, նորոգեցին գյուղատնտեսական ինվենտարը: Կազմեցին գյուղատնտեսական աշխատանքների որացուցցային պլանը: Բաժանեցին իրենց բանվորական ուժերն այնպես, վոր ամեն մի կոմունար կատարի մի վորոշ աշխատանք: Կոմունայում անդրապետները սովորում են գրագիտություն, կանոնավոր կերպով շաբաթը մի քանի անգամ պարապում են քաղաքական լուսավորությամբ: Կոմունարները կազմակերպել են կոլեկտիվ անդառություն:

Ամբողջ տնտեսական կյանքը ղեկավարում է խորհուրդը, կոմունայի գլուխ ունենալով կոմյերիտական նախագահի: Կոմունայի արտադրական և կուլտուրական կյանքի բոլոր հարցերը վճռում է խորհուրդը, իսկ խոշոր ձեռնարկումները հաստատում է կոմունարների ժողովը: Աշխատանքի այդ կարճ ժամանակամիջոցում տանեմեկ կոմունար-կոմյերիտականներն այնպես կարողացան կազմակերպել իրենց տնտեսությունը, վոր գյուղացիներն սկսեցին ուշադրությամբ դիտել «Ռասսվետ Կոմսոմոլա» կոմունան: Տնտեսական և կուլտուրական կյանքի հմուտ կազմակերպությունը, ընկերական օրինակելի կարգադասությունը, դասակարգային միությունը և կոմունարների իրենց գործին նվիրված լինելը խիստ բարձրացրին կոմյերիտական կոմունայի հեղինակությունը չրջակա գյուղերի գյուղացիների աչքում: Գյուղացիները սկսեցին այցելել կոմունան և դիտել կոմյե-

րիտականների կարգերը: Կոմունայի կազմակերպությունից յերկու-յերեք ամիս չանցած ռայոնի գյուղերում լուրեր տարածվեցին կոմունար-կոմյերիտականների գործերի լավ դրություն մասին:

Վատթարագույն թշնամիները—կուլակները—տարածում եյին կոմյերիտական կոմունայի մասին անմիտ լուրեր՝ հուսալով վարկաբեկել աշխատավոր գյուղացիների մեջ կոլեկտիվացման գաղափարը: Սակայն կոմունար-կոմյերիտականների հայերը, վորոնք առաջ լսել անգամ չեյին ուղղում կոմունայի մասին, այժմ անձամբ համոզվեցին կոլեկտիվ կերպով աշխատելու անհրաժեշտության մեջ: Վորդիները գլուխ կանգնեցին իրենց հայրերի շարժմանը կոլեկտիվացման գործում: Կոմյերիտականների յետևից սկսեցին մտնել կոմունան ծերունի գյուղացիները: Դեռ ևս չէր անցել 5—6 ամիս, սկսեցին տեղալ հայտարարություններ կոմյերիտական կոմունան ընդունվելու համար: Իրենց կոմյերիտական վոգեւորությամբ և յեռանդով տնտեսական և կուլտուրական գործերում՝ յերիտասարգ կոմունարները վարակեցին ամենից առաջ բատրակներին և չքավորներին: Կոմյերիտական կոմունան կանգնեց ուղիղ ճանապարհի վրա, նա որեցոր, ամսե ամիս զարգանում և ամրանում է: Հեռու չե այն օրը, յերբ փոքրիկ «Ռասսվետ Կոմսոմոլա» կոմունան կունենա վոչ թե տասնյակներով, այլ հարյուրներով և հազարներով կոմունարներ:

Ձահել կոմունարները վոչ միայն հմտորեն կազմակերպեցին կոմունայի արտադրական կյանքը: Նրանք միևնույն ժամանակ հանդիսանում են կուլակցական կազմակերպության լավ ոգնականները՝ գյուղի բոլոր աշխատանքների մեջ: Բնորոշ է, վոր ջնայելով Նովո-Ալեքսանդրովկա գյուղի ռայոնում կուլակցական բլիժի բացակայության, կոմյերիտական բլիժը ծավալել է մեծ աշխատանք գյուղացիների մեջ: Կոմյերիտիկության բլիժը ժամանակին իրագործում է կուլակցության ռայոնական կոմիտեյի և կոմյերիտիկության վորոշումներն ու առաջադրությունները: Բոլոր կամպանիաները, բոլոր կարևորագույն ձեռնարկումները բլիժը կի-

րաւում եւ հարվածային կարգով: Կոմյերիտականները կազմում են բրիգադներ բացատրելու համար գյուղացիներին կոլեկտիվացման, տրակտորների համար կանխավճարներ հավաքելու և ուտիլ-հումուլթ ժողովելու հարցերը: Կոմյերիտականները կոմունիստների հետ միասին կազմակերպում են բատրակների և չքավորների ժողովներ: Իրենց ժողովներում կոմյերիտականները քննում են կոլեկտիվացման, գյուղական խորհրդի աշխատանքի, խնայողութունների յերկշաբաթյակի, կոոպերացիային ոգնելու հարցերը և այլն: Ամեն մի հարցի առթիվ բջիջը կայացնում եւ գործնական միջոցառումներ, վոր և արագությամբ իրագործում ե: Կոմյերիտական բջիջը սպասարկում ե մի շարք գյուղեր, վորտեղ կոմունար կոմյերիտականները կանոնավորապես աշխելում են՝ տնտեսական — քաղաքական առաջադրութունները կիրառելու համար:

Յերիտասարդ կոմունայի կոմյերիտականները գյուղատնտեսութան սոցիալիստական վերակառուցման աշխատանքի իրենց յեռանդով ձեռք են բերել մեծ հեղինակութուն չրջակա գյուղացիների մեջ: Չնայած վոր կարճ միջոց ե անցել իր հիմնվելու որից, «Ռասսվետ Կոմսոմոլա» կոմունան քիչ հաջողութուններ չունի վորոնց չնորհիվ արդեն հիմա գյուղացիների կողմից սկսվել ե ուժեղանալ կոմունան մտնելու ձգտումը: «Ռասսվետ Կոմսոմոլա» կոմունայի կազմակերպութան պատմությունը մի գեղեցիկ որինակ ե կոմյերիտական ստեղծագործող նախաձեռնության: Շատ կոմյերիտական բջիջներ պիտի սովորեն Նովո-Ալեքսանդրովկայի կոմյերիտականների փորձից, թե ինչպես պիտի կռվել դասակարգային թշնամու դեմ և կառուցել սոցիալիստական հիմքով նոր կոլխոզային գյուղը:

ԿՐԻՈՒՇԱՅԻ ՈՐԻՆԱԿԵԼԻ ԿՈԼԽՈՋԸ

Կրիուշա գյուղը մինչև կոլխոզի կազմակերպվելը Բալաչովի ամբողջ չրջանի ամենաաղքատ գյուղն եր: Գյուղացիների 60%-ը բատրակներ և չքավորներ են. աղքատութուն, կատարյալ անգրագիտութուն, կեղտոտութուն, — ահա

կրիուշացիների բնորոշ հատկությունները: Տնտեսական առաջին բեկումն ունեցան նրանք 1928 թվի աշնանը: Այդ տարին առաջին անգամ Կրիուշայում տնտեսությունների կեսը մտավ՝ հողը միասին մշակելու ընկերության մեջ: Հոկտեմբերյան հեղափոխության 13-րդ տարվա սկզբում 302 չքավոր և միջակ տնտեսություններ հոփարակամ ընդունեցին արտելի կանոնադրությունը և նույն տարվա դեկտեմբերին կրիուշացիները կազմակերպեցին կոմունա: Հենց առաջին տարին Կրիուշայի կոլխոզիկները յերկու անգամ մեծացրին ցանքսի հրապարակը և յերեք անգամ շատացրին հացահատիկների ընդհանուր բերքը: Յեթե մինչև կոլխոզը գյուղացիների մեծամասնությունը ապահովված եր լինում հացով մինչև դեկտեմբերի վերջը, այս տարի՝ կոլխոզային աշխատանքով առաջին անգամ գյուղի պատմության ընթացքում գյուղացիները ապահովված են հացով ամբողջ տարին:

Կրիուշայի կոլխոզը մոտ յերկու տարի յե, վոր գոյություն ունի: Այդ ժամանակամիջոցում կոլխոզիկները մեծ հաջողություններ են ունեցել: Կյանքը յեռում ե կոմունայում: Կրիուշացիք մեծ դպրոց են չինում կոլխոզային յերիտասարդության համար, ավարտում են անասնոցի չինությունը, չինում են աղյուսի գործարան, պատրաստվում են կառուցելու յերկու մեծ շենք՝ կոմունարների հանրակացարանների համար: Կրիուշացիք կառուցել են մի ընդարձակ չինություն հացահատիկներ չորացնելու համար: Չեռք են բերել 50 փեթակ, սկսել են տնկել մի այդի 75 հեկտար տարածությամբ: Կոմունան ունի մի քանի արհեստանոց. կաշվեղենի, կարելու, կոշիկների, ատաղձագործական, դարբնոց: Ունի չինարարների բրիգադներ կոմունային կից, կատրակտորային կալոննա, վորը սպասարկում ե յերեք կոլխոզ. — Կրիուշայի, Պեսչանի և Կամենսկիյի: Կալոննան բաղկացած ե 79 տրակտորից, 84 նորագույն տեսակի գութաններից, 370 ցաքաններից և 25 ցանիչներից: Տրակտորային դասընթացներում սովորում են մոտ 200 մարդ: Առաջիկա դաշտային աշխատանքներին չի լինելու և վոչ մի կոմյերիտական (աղա թե աղջիկ), վոր չկարողանա աշխատել

տրակտորի վրա: Անցյալ ամառը կոլխոզում կար մսուր, մանկական հրապարակ, հասարակական փուռ, իսկ դաշտում, աշխատանքի ժամանակ ընդհանուր սննդառութիւն:

Կոմունայի տնտեսական կյանքում կան «բացեր», վոր պիտի հաղթահարել: Սակայն չնայելով դրան, կոմունան զարգանում է, նրա տնտեսական կազմը ամրանում է, կոմունարները համառութեամբ հաղթում են արեւելիները, ստեղծելով նոր, կոլխոզային, լուսավոր կյանք: Մինչև այս տարի Կրիուշայի ազգայնակութեան 70%-ը անդրագետ եր: Միայն այժմ, կոլեկտիվ աշխատանքի պայմաններում կրիուշացիները հնարավորութիւն են ստացել սովորելու: Կոմունայում աշխատում են անդրադիտութեան վերացման յերեք կետեր, 330 կոմունարներ համառութեամբ, որեցոր սովորում են զբաղիտութիւն. դրանց կեսից ավելին կանայք են: Պարպում են փոխփոխ, սովորում են մեծ վոդեորութեամբ ու համառորեն: 11 ամյա պիտներ Նինա Նատալիչեան պատմել է մեզ, թե ինչպես իր հիսուն տարեկան մայրը սովորում է զբաղիտութիւն:

— Ե՛, ի՞նչպես է սովորում մայրիկդ, հասկանո՞ւմ է մի բան, — հարցնում ենք Նինային:

— Արդեն դիտե դրել և կարդալ, — հաղթական յեղանակով պատասխանում է Նինան, պարծենալով մոր համար: — Ո՛յ, թվարանական խնդիրները լավ չի լուծում, դժվար է հասկանում, յես ամեն յերեկո սովորեցնում եմ նրան:

Ամեն յերեկո պառավ մոր և յերեխայի գլուխները խոնարհվում են զրքի վրա, պիտներ — աղջիկը թվաբանութիւն է սովորեցնում իր պառավ մորը: Կրիուշայում գործում է կուսակցական դպրոց, վորտեղ պարապում են կոմունիստները, կոմյերիտականները և 15 անկուսակցական կոմունարներ:

1929 թ. սեպտեմբերին մի յերեկո չքավորների ժողովը միաձայն վճիռ է կայացնում կողպել յեկեղեցին («Ինչների՞ս է պետք: Ակումբ դարձնենք»): Կոլխոզիկների ընդհանուր ժողովն ևս նույն վճիռն է կայացնում: Կողպելու հենց առա-

ջին որը կոմունարները նախկին յեկեղեցում կազմակերպում են «կարմիր հարսանիք», ամուսնացնում են մի կոմյերիտականի, հետո լսում են նոր կենցաղի մասին ղեկուցումն, նվազում է լարային որկեսորը, ջահելները պարում են, յերգում են: Կուլակները վանդակի մեջ դցած գէշատիչ դաժանների նման մոնչում եյին: Ժամի 11-ին կոլխոզի աղյուսի գործարանում հրդեհ ծագեց: Բայց կուլակներին չհաջողվեց հարամ անել կոլխոզի տոնը: Խուճապ առաջ չեկավ, հրդեհը շատ շուտ հանգցրին: Իսկ նոր ակումբում ամեն ինչ գնում էր իր կարգով, գարմոնիան ուրախ-ուրախ հնչում եր, կոմունարները խմբովին ուրախանում եյին: Նորերս Կրիուշայի յեկեղեցի «Կրասնիյ Պուտիլովեց» գործարանից բանվորական պատգամավորութիւն: Կրիուշայի կոմունարների և շեֆ-բանվորների կապի յերեկոն կայացավ «յեկեղեցում», ուր փայլում եյին կարմիր պլակատները — «Խոշոր կոլխոզի միջոցով դեպի սոցիալիզմ», «Աստված հարկավոր է հարուստներին՝ աշխատավորներին ստրկացնելու համար»: Այդ որը կրիուշացիների հիշողութեան մեջ յերկար ժամանակ անմոռանալի կմնա, վորպես տոն հսկա գործարանի՝ «Կրասնիյ Պուտիլովեց»-ի բանվորների պրոլետարական կապի: Կրիուշայի կոմունարների անունից վողջունեց շեֆ-բանվորներին հին կոմունարուհի Ալեքսանդրա Վերսուսինան: Նա մանրամասն պատմեց այն մեծամեծ դժվարութիւնների մասին, վորոնց հաղթահարել են կոլխոզիկները կուլակի դեմ վարած վերջնական պայքարում: Վերսուսինան իր ճառը վերջացրեց այսպես. «Յես այժմ վերածնվել եմ: Յեմ վոչ միայն յես, այլ մենք բոլորս, մեր բոլոր գյուղերը, ամբողջ յերկիրը վերածնվում է: Դուք ուշադրութիւն մի դարձրեք, վոր յես դեմքով ծեր եմ... դրա փոխարեն սիրտս ջահել է: Յես այժմ պառավ չեմ, յես — կոմսոմոլկա յեմ»:

Կոլխոզում դսուսն կատարվեց, 12 կուլակներ արտաքովեցին: Սամոյլովսկի ամբողջ ուսյոնի կուլակները աշխատում են անվանարկել կոմունան, տարածելով ամենաանմիտ լուրեր, վորպես թե Կրիուշայի կոմունիստների յերեխաների վրա բռնում են շան ականջներ և այլն: Իսկ ուսյոնի գյու-

դերուամ խրճիթից խրճիթ եր անցնում մի յենթակուլակ կին, վորին կուլակները հագցրել եյին մուրացիկի շորեր: Նա ցույց եր տալիս իր ցնցոտիները, դառնապես արտասովում եր և պատմում.

— Յես Կրիուշայի կոլխոզումն եյի, և ահա ինձ ինչ որն են գցել:

Կուլակային զրպարտությունները ցնդում են սապոնի պղպղակների պես: Կրիուշայի կոմունան վոչ միայն ուայոնում, այլ և ամբողջ շրջանում համարվում ե լավագույն, որինսկելի կոմունա: Բոլորովին պատահական յերևույթ չի, վոր համարյա ամեն ուր Կրիուշա յեն գալիս տասնյակ կելլոմետր հեռավորությունից գյուղացիների և գեղջկուհիների պատգամավորություններ՝ ծանոթանալու կոմունայի տնտեսական կարգերին և սովորելու այնտեղ: Շատ դեպքեր են յեղել, յերբ գյուղացիները և գեղջկուհիները Կրիուշայի կոմունային ծանոթանալուց հետո վերադարձել են իրենց գյուղը և նույն ուրը, իրենց տեսածի մասին զեկուցումն տալուց հետո, կազմակերպել են կոլխոզ:

Այստեղ, Կրիուշա յեն յեկել անցյալ տարի նսև արտասահմանյան ժուրնալիստները: Կրիուշայի կոմյերիտական բջիջը փոքր ե և նոր: Նա ծնունդ ե ստացել կոլխոզի հետ միասին: Դեռ մինչև այժմ բջիջը չի խորացել կոլխոզի տընտեսության աշխատանքի մեջ: Նա ավելի շատ պարապում եր կուլտուրական հարցերով. անդրագիտության վերացումն, յերեկույթների կազմակերպություն և այլն: Ճիշտ ե, վերջին ժամանակ բջիջը ընդհուպ մոտեցել ե տրակտորիստների կադրեր պատրաստելու գործին: Բջիջը արդեն սկսել ե քննության առնել դարնան գյուղատնտեսական կամպանիայի արտադրական պլանը: Սակայն բջիջի տեսակարար կշիռը դեռ ևս մեծ չե կոմունայում: Կոմյերիտականները մեծ աշխատանք պիտի գործ դնեն յերիտասարդության աշխատանքի կազմակերպման, սոցիալիստական մըրցության ծավալման, յերիտասարդներից հարվածային բրիգադներ կազմելու գործում՝ դաշտային և բերքահավաքի աշխատանքների միջոցին:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՄԱՆ ՓՈՐՁԸ ԿՈԼԽՈԶՆԵՐՈՒՄ

Ամենհիմանդոտ տեղը կոլխոզների մեծամասնության համար՝ ներքին տնտեսական կյանքի կանոնավոր գրույթի և, մանավանդ, աշխատանքի կազմակերպման հարցերն են կոլխոզներում: Այս խնդրում լիակատար պարզություն չկա և հաճախ դերակշռում են կուստար միջոցները: Շատ կոլխոզներում, վորոնք յերբեմն միևնույն ուայոնումն են դառնում, աշխատանքը զանազան տեսակ ե կազմակերպված: Առանձնապես պետք ե նշել ստորին կոլխոզային և կոմյերիտական կազմակերպությունների մոլորվածությունը յերիտասարդության և յերեխաների աշխատանքի կազմակերպման հարցում՝ կոլեկտիվ տնտեսությունների մեջ:

Թե ինչպես ե կազմակերպված աշխատանքը մի քանի կոլխոզներում, ինչպես են մասնակցել ջահները և յերեխաները տնտեսական-արտադրական կյանքին, այդ ժապին մենք կպատմենք ներքին-Վոլգյան շրջանի յերեք կոլխոզների փորձի հիման վրա:

Բալաշովի շրջանի Սամոյլովսկիյ ուայոնի Կրասավկայի կոլխոզում բոլոր դարնանային և ամառվա դաշտային աշխատանքները յերեք մասի յեն բաժանված. հերկումն, բերքահավաք և կալսումն: Հիշած աշխատանքները կատարելու համար սահմանված ամեն ժամանակամիջոցում, կոլխոզի վարչությունը կազմել ե գյուղատնտեսական աշխատանքների պլանը և դրա համաձայն բաժանել ե բանվորական ուժը: Դրա հետ միաժամանակ սահմանված ե ժապման նորմաներ՝ գյուղատնտեսական գլխավոր ուայոններում: Որինակ, հերկման ժամանակ հետևյալ նորման ե սահմանված մի ուրվա համար — մի հեկտար վեց ձիանոց մի գուլթանի համար և չորս հեկտար տասուժանոց տրակտորի համար: Բերքը դաշտերից հավաքելու ժամանակ 3 մարդուց բաղկացած ամեն մի բրիգադ (3 հնձվոր) պետք ե հավաքեն 4 հեկտարից: Կալսելու ժամանակ ութ մարդուց բաղկացած ամեն

մի բրիգադ, ունենալով մի կալսող մեքենա, պարտավոր
է կալսել որական 100 ցենտներ հացահատիկ: Դաշտային
մնացած աշխատանքները նորմավորված չեն, այլ կատար-
վում են մեծ մասամբ որահաշվով, իսկ աշխատանքների
մի մասը (որինակ, քաղհանքը)՝ պայմանավորման կարգով:

Այդ կոլխոզում չափահասների ու յերիտասարդների հետ
միասին գյուղատնտեսական աշխատանքներին մասնակցում
են ղեռահասներն ու յերեխաները: Հարկավոր է նկատել,
վոր կոմյերիտականներն ու յերիտասարդութունը կատա-
րում են ինքնական արտադրական աշխատանքները: Այս-
պես, որինակ, հողի գարնանային մշակութունը կատարում
են ղեխավորապես ջահելները, 15 տարեկանից մինչև 22
տարեկանները: Բերքահավաքի ժամանակ 8-ից մինչև 14 տա-
րեկան յերեխաներն ու ղեռահասները խուրճեր են բերում,
ոգնում են մեծերին կալսելու ժամանակ և այլն:

Կրթավիճակի կոլխոզում աշխատավարձը սահմանված է
վոչ թե ըստ կարգերի ցանցի (ինչպես մի քանի կոլխոզ-
ներում), այլ կատարած աշխատանքի վորակի համաձայն:
Գարնանային գյուղատնտեսական կամպանիայի ժամանակ
բոլոր տղամարդիկ դաշտային աշխատանքների համար ստա-
նում են մի ուրիշ որական, իսկ վորակյալ աշխատավոր-
ները (տրակտորիստները, բրիգադիւնները և այլն) 25%
ավելի:

Հարվածային կամպանիայի ժամանակ (քաղհան, հունձ,
կալսումն) տղամարդիկ ստանում են 80 կոպեկ: Բնորոշ է,
վոր տղամարդկանց աշխատանքի դնահատման իջեցման հա-
մեմատական չափով իջեցվում էր նաև կանանց աշխատա-
վարձը: Խուրճ կապելու համար կանայք ստանում են 80
կոպեկ, իսկ կալսելու համար միայն 60 կոպեկ: 14-ից
մինչև 16 տարեկան ղեռահասները քաղհանի համար ստա-
նում են 40 կոպեկ, իսկ բերքահավաքի աշխատանքների
համար — կանանց հավասար վարձ:

Նույն ուսույնի Կրիւշայի կոլխոզում բոլոր դաշտային աշ-
տանքները բաժանված են վեց կարգի: Առաջին կարգը հավա-
սար է 20 կոպեկի, յերկրորդը — 40 կ., յերրորդը — 60 կ.,

չորրորդը — 80 կ., հինգերորդը — 1 ո. և վեցերորդը — 1 ո.
20 կ.: Կար և յութերորդ կարգ, վոր կիրառվում էր միայն
կալսելու ժամանակ:

Հետաքրքիր է, վոր առաջին կարգով վարձատրվում
են բացառապես ղեռահասները, 12-ից մինչև 14 տարեկան,
իսկ սկսած 14 տարեկանից նրանք իրենց կատարած աշխա-
տանքով հավասարեցվում են հասակավոր կոլխոզնիկներին:
Այդ կոլխոզում բոլոր աշխատանքները, բացի քաղհանից և
խուրճեր կապելուց, նորմավորված են և կատարվում են
պայմանավորման կարգով:

Վերջապես վերցնենք Կուպակսկի կոլխոզը, վորը գըտ-
նվում է Խոսլորսկի շրջանի Նովո-Նիկոլակսկի ուսույնում:
Պետք է ասել, վոր Կուպակում ամուր վոչ թե արտել էր,
այլ հողը միասին մշակելու ընկերութուն և ուրեմն արտա-
դրության միջոցներն ու բանող անասունները հանրայնաց-
ված չեն: Կուպակի կոլխոզում աշխատանքը վարձատր-
վում էր հետեյալ սկզբունքով. տղամարդը ստանում էր
որական 1 ո. և ձիու համար 2 ո. 50 կ., կինը — 70 կոպ.
և ղեռահասը՝ 60 կոպ.: Խոտհնձի ժամանակ ամեն մի հեկ-
տարից — 2 ո., փոցխելը՝ 60 կոպեկ, դիդելը՝ 1 ո. որա-
կան և խոտ բառնալը՝ 1 ո. 50 կ.: Բերքահավաքի ժամանակ
տրակտորի յետևից խուրճկապիչները քարչ տալու համար
տղամարդիկ ստանում են որական 1 ո. 50 կ., կանայք — 1 ո.
և ղեռահասները — 80 կոպեկ: Կալսելու ժամանակ կալ-
սելու մեքենայի թմբուկին խուրճ տվողը որական ստանում է
2 ո. 50 կ., իսկ նույն մեքենայի տախտակամածին խուրճ
տվողը — 1 ո. 50 կ.: Հարդը հավաքելու համար տղամարդը
ստանում է 1 ո. 50 կ., իսկ կանայք — 1 ուրիշ: Տեխնիկա-
կան կուլտուրաների քաղհանի համար տղամարդուն տալիս
են 1 ուրիշ, կանանց — 70 կոպ. և ղեռահասներին — 60 կոպ.:

Այդ բոլոր կոլխոզներում բանվորական որի տեղութունը
ինչպես տղամարդկանց և կանանց, նույնպես և ղեռահաս-
ների ու յերեխաների համար սահմանված էր որական 10-ից
մինչև 12 ժամ:

Խոնչ յեզրակացութիւններն պիտի հանդենք: Նախ՝ այդ կոլխողներէց և վոչ մեկում կանոնավորապէս կազմակերպւած չեն աշխատանքը և նրա վարձատրութիւնը: Բոլոր յերեք կոլխողներուն ել խախտւած և սոցիալիստական աշխատանքի կազմակերպման հիմնական սկզբունքը — հավասար աշխատանքին հավասար վարձ: Յեւ, յերկրորդ՝ վոչ վոք չի զբաղվել դեռահասներն և յերեսներն աշխատանքի համաչափ կազմակերպութեամբ: Հետեաբար, յեթե Կրասովկայի կոլխողում հմտորեն են մոտեցել դուռադուռական հիմնական աշխատանքներն նորմավորմանը, սակայն չի յեզել աշխատանքի կանոնավոր հատուցումն: Կրիուշայի կոլխողում վերցված և կանոնավոր դիժ՝ տարիֆների վերածելու բոլոր դուռադուռական աշխատանքները և կիրառելու պայմանական աշխատանքը, բայց միաժամանակ յերեւան և դաւիս մեծ տարբերութիւն զնահատումների վեցկարգյա ցանցում (առաջին կարգը 20 կ: վեցերորդը — 1 ու. 20 կ.):

Կուլակի կոլխողում աշխատանքի կազմակերպման և նրա վարձի մեջ անպայման տեղի յե ունեցել դասակարգային գծի ազդեցութիւն, վորովհետեւ այնպիսի դներ են յեղել նշանակված, վոր ազգարնակութեան ունեւոր մասը, ունենալով արտադրութեան միջոցներ և բանող անասուն, վաստակել և դաշտային և բերքահավաքի աշխատանքների արժեքի կիսից ավելին: Պատահական յերեւել չե, վոր շնորհիվ կոլխողի ղեկավարների քայլադրութեանը, տնտեսական տարվա վերջում այդ տեսակ կարգերը հասցրել են կոլխողին ավելի քան հինգ հազար ուրբլու փաս:

Անհրաժեշտ և նշել, վոր մի շարք կոլխողներում փորձեր են յեղել կազմակերպելու հարվածային բրիգադներ և ծավալելու սոցիալիստական մրցութիւն: Կրասովկայի կոլխողում կախելու ժամանակ մի շարք հարվածային բրիգադներ ստեղծվեցին, վորոնք կարողացան բավականաչափ բարձրացնել մշակութի նորման: Յեթե վորպէս կանոն, մի մեքենան որական մշակում ևր 76 — 80 ցնտներ, ապա հարվածային բրիգադները նույն պայմաններում և նույնպիսի մի մեքենայով մշակում եյին որական 90-ից մինչև 160 ցնտ-

ներ: Կոլխողի վարչութիւնը վարձատրում ևր այդ բրիգադները և այդպիսով խթան ևր հանդիսանում բացատրելու աշխատանքի արտադրողականութիւնը:

Հարվածային բրիգադների վորձը դաշտային և բերքահավաքի աշխատանքների մեջ կոլխողում ամեն կերպ պետք և ոգտագործել ընթացիկ տարվա դուռադուռական կամպանիայի ժամանակ: Մանավանդ կոմյերիտական բջիջները պետք և նախաձեռնեն սոցիալիստական մրցութիւնը կոլխողային դաշտերում: Կոմյերիտականները մինչև այժմ չատթույլ մասնակցութիւն ունեն կոլխողների արտադրական կյանքում: Մի քանի կոլխողներում կոմյերիտականները վոչ միայն չեն հանդիսացել նախաձեռնողներ հարվածային շարժման գործում, այլ, ընդհակառակն, խանդարել են սոցիալիստական մրցութեան զարգացմանը: Կուլակի կոլխողում կոմյերիտականները հրաժարվել են տրակտորի վրա աշխատելուց, պահանջելով ավելացնել աշխատավարձը, և յերբ ստիպված սկսեցին աշխատել, հաճախ տրակտորների աշխատանքների մեջ ընդհատումներ եյին թույլ տալիս: «Պլամյա Բեւոյլուցիի» կոմունայում կազմակերպվեց հարվածային բրիգադ, բայց ցրվեց, վորովհետեւ կոմյերիտականները չմտան բրիգադը:

Հարկավոր և ձգտել հասնել այն վիճակին, վոր կոմյերիտիութեան ամեն մի բջիջ դառնա հարվածային բրիգադ, ձեռներեց լինի սոցիալիստական մրցութեանը՝ կոլխողներում:

ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ԿՈԼԽՈՋՆԵՐՈՒՄ

Հինգ տարի սրանից առաջ Խոպորսկիյ չրմանի Դվոյնովո դուռում կայծակի արագութեամբ լուր տարածվեց՝ — «աշխարհի վերջն և»:

Կուլակային-տերտերական ադիտարուպի նշանակած ուրբոլոր դուռացիները հաղորդվեցին տեղական յեկեղեցում: Գյուղական խորհրդի նախագահը և քարտուղարը, վախեցած տերտերական առասպելներից, առաջուց դադարներ

եյին պատրաստել իրենց համար և այդ որհասական ուրի
յերեկոյան, չսպասելով աշխարհի ասեղ դատաստանին,
հառաչելով մտան դադաղի մեջ և հրամայեցին կալարիչը
ծածկել: Աշխարհի վերջը իհարկե չեկավ, նախադասը և քար-
տուղարը վողջ-առողջ դուրս յեկան դադաղից, բայց առմիշտ
թաղեցին իրենց հեղինակությունը ազդարնակության աչքում:

Շատ ժամանակ է անցել այդ որվանից: Այժմ Դվոյնովո
գյուղը անճանաչելի յե դարձել: Հինդ տարվա մեջ նա վե-
րածնվել է: Գյուղացիները կաղմակերպել են «Լենինյան
ուղի» անունով մի խոշոր կոլխոզ, վորը միացնում է 1-200
գյուղացիական տնտեսություններ: Դասակարգային սուր
պայքարի պայմաններում կոլխոզնիկները հաջողությամբ
վերակառուցում են գյուղական տնտեսությունը սոցիալիս-
տական հիմքի վրա: Կուլակը կատաղությամբ ընդդիմա-
նում է սոցիալիստական շինարարությանը: Բացի կոլխոզի
շուրջը մղած պայքարից, կուլակը աշխատում է անց կենալ
կոլխոզ և դա դարձնել դասակարգային կուլի ասպարեզ:
Պատահական բան չե ամենեին, վոր «Լենինյան ուղի» կոլ-
խոզում կային մի խումբ կուլակներ, վորոնք ուզում էին
ներսից պայթեցնել կոլխոզը: Ծիշտ է, կոլխոզնիկները
զգալով դասակարգային թշնամու ֆլասարար գործնե-
յությունը, վճռեցին ազատվել դասակարգորեն խորթ
տարրերից, նաև ոգտագործել զտումը՝ ստուգելու համար
իրենց շարքերի դասակարգային մարտունակությունը: Այս
տարվա հունվարին ընտրվեց չքավորներից մի հանձնաժո-
ղով կոլխոզի զտման համար: Հանձնաժողովի յերկարատե
աշխատանքից հետո հրավիրվեց կոլխոզնիկների ընդհա-
նուր ժողով: Այդ որը տնից տուն, կոլխոզնիկից կոլխոզ-
նիկն հայտնվում եր, վոր պիտի կայանա հաշվետվություն
կոլխոզի զտման մասին: Ավելի քան 300 կոլխոզնիկներ հա-
վաքվել էին քննելու զտման արդյունքները: Կոլխոզի
զտման հանձնաժողովի նախագահը, վորը կոլխոզի հնա-
գույն կաղմակերպիչներից մեկն է, հասկանալի կերպով
բացատրում է կոլխոզնիկներին՝ նրանց շարքերի հիմնական

ստուգման հետևանքները: Բացառիկ ուշադրությամբ լսում
են կոլխոզնիկները զեկուցումը, ամեն մի խոսքը քննում:
Չե՞ վոր նրանցից յուրաքանչյուրը խոշոր կոլեկտիվ տըն-
պեսության տերերից մեկն է:

— Ընկերներ, հանձնաժողովն առաջարկում է հանել
կոլխոզից... — և նախագահը կարդում է տառներկու կու-
լակների ցուցակը. ժողովը միաձայն և առանց խոսելու ար-
տաքսում է այդ մի դյուժին պարագիտներին կոլխոզից:

— Իսկ այժմ յեկեք քննենք նրանց արարքները, վո-
րոնք պարել են կուլակների զուռնայով: Վերջենք Ակիմ
Արխիպովին: Նա չքավոր է, բայց կոլխոզ մտնելուց առաջ
պարպել է սպեկուլյացիայով, աղել է ցորենը և ալյուրը
ծախել է թանդ գնով: Մինչև իսկ մի անգամ իր հարևան-
ների մեջ ագիտացիա յե մղել կոլխոզի դեմ:

Դահլիճում լսվում են բացականչություններ:

— Ե՛լ, Ակիմ Վասիլևիչ, ի՞նչ որի յես հասել դու:

Հանձնաժողովն առաջարկում է պայմանական ձևով
քաղաքացի Արխիպովին մի տարով հեռացնել կոլխոզից:

— Դրուստ է, — համաձայնվում են կոլխոզնիկները: —
կզգա իր սխալը և կուղղվի:

— Հետևյալը Արխիպով Դանիլն է, ունեոր միջակ,
մեղադրվում է նրանում, վոր կուլակների հիմարաբանու-
թյունների ազդեցության տակ կանանց մեջ ագիտացիա յե
կատարել տրակտորների դեմ: Նա ասել է.

— Մեզ տրակտորներ հարկավոր չեն: Ապրել ենք առանց
նրանց և ելի կապրենք:

Կանչում են Դանիլին նախագահության սեղանի մոտ և
խնդրում են մանրամասն պատմել իր արարքների մասին:

— Մեղավոր եմ, — բացատրում է Արխիպովը, —
Անուս մարդ եմ, դրա համար ել դեմ եմ յեղել տրակտորին:
Իսկ այժմ գիտակցում են իմ հանցանքը:

Ժողովը վորոշում է խիստ նկատողություն անել Դանիլ
Արխիպովին և աչալուրջ հետեւել, վոր յեթե նա կրկին նման
մի քայլ, — անմիջապես հեռացնել կոլխոզից: Արխիպովից
հետո հանդես է գալիս չքավոր-կոլխոզնիկ Ալեքսեյը:

Նրան մեղադրում են, վոր մի խումբ գյուղացիների հետ խոռոչու ժամանակ դեմ է յեղել կոլխոզին:

— Այո, — խոստովանում է Ալեքսեւը, — խոռոչ եմ կոլխոզի դեմ, բայց վոչ չար մտքով: Խոստովանում եմ իմ սխալը, այժմ յես ամբողջ կյանքս կտամ կոլխոզի համար:

— Հանդիմանել նրան, — առաջարկում է մի քահնել կոլխոզնիկ, — վորպեսզի մյուսները խրատվեն:

Ժողովը հանդիմանութեան վճիռ է կայացնում Ալեքսեւի համար: Հետեյալը — Վ. Ս. Ալիֆանովն է: Նրան մեղադրում են, վոր կոլխոզում գտնվելով հանդերձ, խեղդել է գետի մեջ իր ձիուն:

Ինչպիսի է խեղդել, ինչ պայմաններում, թո՛ղ Վասիլիյ Ստեպանովիչը մանրամասն բացատրի:

Սեղանին մոտենում է մոտ հիսուն տարեկան մի գյուղացի:

— Քաղաքացիներ, անկեղծորեն խոստովանում եմ, վոր աչնանը գետակի մեջ խեղդել եմ ձիուն: Վերադառնում եյի բազարից, քիչ հարբած եյի: Մեղքս գիտակցում եմ և ուզում եմ ուղղել սխալս ձեր առաջ:

— Թողնել կոլխոզում, բայց պարտավորեցնել, վոր մի ձի առնի, — վճռում են կոլխոզնիկները:

Ալիֆանովին փոխարինում է Անդրեյ Դիրինը: Սա կոլխոզ մտնելուց առաջ ծախել է յերկու յեղ: Դիրինը սովորական կոլխոզնիկ չէ, նա յեղել է վարչութեան անդամ, դեկավարել է «Լենինյան Ուղի» կոլխոզի անտեսական կյանքը, ուստի զարմանալի չէ, վոր Դիրինի արարքը զայրացրել է կոլխոզնիկներին: Վիճաբանութեանը սկսվում է Դարյա Ալիֆանովայի ճառով: Նա ասում է, վոր յերբ Անդրեյ Դիրինը վարչութեան անդամ եր, ագիտացիա յեր անում կանանց մեջ, վոր նրանք կոլխոզ մտնեն, իսկ ինքն այդ ժամանակ ծախծիտում եր իր անասունները և մինչև իսկ այրեց իր կալատեղը: Կոլխոզնիկները պահանջում են, վոր Անդրեյը ամեն ինչ կարգին պատմի: Դիրինը աշխատում է արդարանալ.

— Քաղաքացիներ, անասունները յես ծախել եմ տունս

չինելու համար, իսկ հարդը այրվել է անդուլտութեանից: Հարկավոր եր ցորենը կախել, և յես տրակտորը դրեցի հարդի վրա, և յերբ սկսեցին տրակտորը վառել, հարդն ել վառվեց:

Կոլխոզնիկները կայացնում են հաստատ վճիռ. պարտավորեցնել Դիրինին մտցնելու կոլխոզի անբաժանելի դրամագլխի մեջ 200 ուրբլի:

Դրանից հետո կոլխոզնիկները ուշադրութեանը կենտրոնանում է ունեւոր գյուղացի Իվանովի վրա: Այդ քաղաքացին կոլխոզ մտնելուց առաջ ծախել է իր յեղները: Կոլխոզնիկները հարցնում են նրան.

— Ինչո՞ւ յես ծախել յեղները: Չլինի՞ ուզում եյիր սլոնի տար դառնալ կոլխոզ մտնելուց առաջ: Ինչո՞ւ յես ծախել դութանդ և սահնակներդ:

Վիճաբանութեանը մասնակցող կոլխոզնիկները հարցը այսպես են դնում. կամ Իվանովը իսկույն պիտի մտցնի կոլխոզ 250 ուրբլի և կամ արտաքսել նրան կոլխոզից: Իվանովը համաձայնվում է մտցնել 250 ուրբլի: Հետո քննում են Նիկուլինին, Պետրովին, Ժուրավյովին և ուրիշներին: Ամենքին վերաբերում են ուշադրութեամբ, զգուշութեամբ, ստուգում են նրանց նվիրված լինելը կոլխոզին: Յեւ այսպես այդ ուրբ մեկը մյուսի յետից Ժողովի առաջով անցան 50-ից ավելի կոլխոզնիկներ: Ժողովը տեհց յերեկոյան ժամի 6-ից մինչև առավոտյան ժամի 5-ը: Այդ ուրբ «Լենինյան ուղի» կոլխոզի բոլոր անդամները զբաղված եյին բացառապես իրենց շարքերի ստուգութեամբ: Միայն բոլորովին չեր լսվում կոմյերիտիութեան բջիջի ձայնը: Այն ժամանակ, յերբ կոլխոզնիկները ամբողջ գիշերը մաքրում եյին կոլխոզը կուլակներից, ստուգում եյին կոլխոզի անդամների դասակարգային մարտունակութեանը, — կոմյերիտականները, թեև այդ դիտելին, բայց զնացել եյին հարևան խրճիթը ներկայացում սարքելու: Կոմյերիտական բջիջը թերազնահատել է կոլխոզի զտման կարևորութեանը: Այդ փաստը համոզիչ կերպով ազդարարում է կոմյերիտա-

կան բջիջի վորոշ թուրութեան մասին՝ դասակարգային աշխարհութեան մեջ:

Ձնայելով վոր Դվոյնովի բջիջը ակտիվ մասնակցութեան ունի կոլխոզի տնտեսութեան հարցերում (տրակտորիստներ պատրաստել, ձմեռվա հերկումն և այլն), — դասակարգային թշնամու հետ ունեցած սուր ընդհարման մոմենտում կոմյերիտականները վր'չ պատահաբար գերադասել են ներկայացումը՝ իրենց շարքերի դասակարգային ստուգումից:

ԿՈՍՅԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐԸ — ՏՐԱԿՏՈՐԻ ՎՐԱ

ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ԵՆ
«ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԸ»

Ձարգանում և ամբանում են կոլխոզները: Շինվում են մեքենա-տրակտորային կայաններ և տրակտորային շարաններ: Հսկայական պահանջ է ծագում տեխնիկական կադրերի՝ սոցիալիստական հողագործութեան համար: Գյուղատնտեսական տեխնիկական տիպի բարձրագույն և միջին կրթական հաստատութիւնները դեռ յերկար ժամանակ հնար չեն ունենալու լրիվ բավարարելու կոլխոզները տեխնիկական կադրերով:

Այս պատճառով տեղերում կազմակերպում են բազմաթիվ ժամանակավոր դասընթացներ տրակտորիստներ պատրաստելու համար: Հասկանալի յե, վոր 1—2 ամսվա դասընթացները ապագայում անկարող են լինելու բավարարելու կոլխոզների պահանջը տրակտորիստների կադրերի վերաբերմամբ: Սակայն այժմ տրակտորիստների դասընթացները անհրաժեշտ են ամենից առաջ նրա համար, վոր նրանք հնարավորութեան են տալիս կոլխոզներին պատրաստելու՝ դեկը վարող տրակտորիստներ՝ սպասարկելու յեղած տրակտորները: Համատարած կոլեկտիվացման շատ ուսուցանելու արդեն այս տարի կազմակերպվել են դասընթացներ հենց խոշոր կոլխոզներում և այդ հնարավորութեան է տվել կապել

ծրագրի տեսական մասը տրակտորիստների գործնական աշխատանքի հետ կոլխոզային դաշտերում:

Համառոտակի պատմենք համատարած կոլեկտիվացման Սամոյլովսկիյ ռայոնում գտնվող Պեսչանկու կոլխոզի տրակտորիստներ պատրաստելու փորձի մասին: Այդ կոլխոզում մինչև դասընթացներ կազմակերպելը կոլխոզի վարչութեանը կոմյերիտական բջիջի հետ միասին ընտրել են կազմակերպիչ հանձնաժողով դասընթացների թեկնածուներ նշանակելու համար: Մի քանի օրից հետո հանձնաժողովը ցուցակագրել է 232 հոգի, վորոնցից 42-ը բարակներ և 136-ը չքավորներ: Սակայն վոչ կոլխոզի վարչութեանը և վոչ էլ կոմյերիտական բջիջը մեծ նշանակութեան չեն տվել՝ տրակտորական դասընթացների մասին ազդարանակութեան մեջ մասսայական բացատրող աշխատանք վարելուն: Դրանից ոգտվում են կուլակային տարրերը: Նրանք ծավալեցին խմբական ագիտացիա տրակտորային դասընթացների դեմ, փորձելով քայքայել կոլխոզների համար կադրեր պատրաստելու աշխատանքը

«Ով վոր մտնի տրակտորային դասընթացները, նրան ուղարկելու յեն Սիբիր»:

Կուլակային ագիտացիայի հետևանքով դասընթացների ունկըղիւրների կազմը վորոշ փոփոխութեան կրեց: Յերեք օրից հետո նրանց թիվը պակասեց 59 մարդով: 232 մարդու փոխարեն դասընթացներում մնացին 173: Յեվ միայն դրանից հետո կոմյերիտական բջիջը կազմեց բարակ — չքավոր յերիտասարդութեան ժողով, բրիգադներ ընտրեց՝ բացատրելու կոլխոզնիկներին տրակտորային դասընթացների նշանակութեանը և դրա շնորհիվ կարողացավ քաշել դասընթացները յերիտասարդութեան նոր շերտեր:

Տրակտորային դասընթացներում սկսեցին սովորել 211 մարդ, բացառապես յերիտասարդութեանը, 17-ից մինչև 24 տարեկան, դրանց թիվում «30 գեղջկուհի աղջիկներ և 25 կոմյերիտականներ»: Բնորոշ է, վոր ունկըղիւրների կազմի մոտ 20%-ը կազմում է յին անդրադեւտ և քիչ դրադեւտ ջահել բարակները: Նրանք բացի տրակտորը ուսումնասիրելու

գործնական աշխատանքները, ամեն որ 2—3 ժամ պարապում եյին անդրադիտութիւնը վերացնող կետերում: Դասընթացների ժամանակը վորոշված եր մի ամիս, ըստ վորում իրենքին և անընդհատ աշխատում եյին յերկու հերթով, ամեն մի հերթը որական 6 ժամ: Ծրագրի մի յերրորդը կազմում եր դասընթացի տեսական (թեորետիկ) բաժինը, այսինքն մեխանիկայի տարրական թեորիան, իսկ յերկու յերրորդը նվիրված եր տրակտորի կառուցվածքի գործնական ուսումնասիրութեան, նրա մասերի փոխհարաբերութիւններին ծանոթանալուն և տրակտորը աշխատնքի ժամանակ կառավարելուն:

Բացի դրանից, սովորողների մի մասը զբաղվում եր անդրադիտութեան վերացումով, մյուս մասը թվարանութամբ և դասընթացների ամբողջ կազմի համար լինում եյին զրույցներ հասարակագիտութեան մասին:

Կուրսերի ղեկավարող կազմը բաղկացած եր տեղական տրակտորային կալոննայի տեխնիկական ուսուցիչ: Հարկավոր ե նշել, վոր կարգապահութիւնը դասընթացներում որինակելի յեր և, ամենազլխավորը՝ յերիտասարդութիւնը մեծ ցանկութեամբ ձգտում եր, վորքան կարելի յե, ըստ գիտութիւն ձեռք բերել դասընթացներում, ավելի լավ ուսումնասիրել տրակտորի կառուցվածքը:

Գեղջիկուհի աղջիկները բացառիկ ուշադրութիւն և սեր եյին ցուցադրում տրակտորային գործում: Գյուղական աղջիկները մեջ ներկայումս զարթնում ե ուսուցիչ ձգտում՝ ձեռք բերել տեխնիկական գիտելիքներ և սովորել մեքենաներ կառավարելը:

Դա ցայտուն կերպով հաստատում ե մեր խոսակցութիւնը կոմյերիտուհի Ապոտֆինայի հետ, վորը ավարտել ե Պեսչանսկու տրակտորային դասընթացը և պատմել ե մեզ, թե ինչպե՞ս ե ինքը տրակտորիստ դարձել:

— Յերբ բջիջը կոմյերիտականներին մոբիլիզացիայի եր յենթարկել տրակտորի վրա աշխատելու համար, յե, ել սկսեցի մտածել այդ մասին: Խոստովանում եմ, վոր Կուրսէին ցանկութիւն չունեյի տրակտորի վրա աշխատելու:

զլխավորապես այն պատճառով, վոր չեյի վստահում իմ ուսուցիչին ու գիտութեանը: Յերբ մեր տանը ծնողներս իմացան այդ, բարձրացավ մի ամբողջ «փոթորիկ», բայց յես վճռեցի գնալ և համոզեցի նույնն անել նաև 7 աղջիկները: Տնից յես հեռացա ծածուկ, այն պատրվակով, վորպե՞ս թե բջիջը գործողում ե ինձ յերեք որով տրակտորիստների կենցաղը ուսումնասիրելու համար:

Սկզբում ամեն տեղ մենք հանդիպում եյինք անբավականութեան, մանավանդ կուլակները մեր մասին տարածում եյին ամենատարբեր լուրեր: Անհատների կերպով մենք դուրս յեկանք դաշտը, տրակտորների մեջ: Տրակտորիստները մեզ դիմավորեցին ծաղրով — տեսնենք, թե աղջիկները ինչպե՞ս են աշխատելու:

Մեզ սովորեցրին թե ինչպե՞ս վարել տրակտորի դեկը, և մենք աստիճանաբար սկսեցինք ընտելանալ աշխատել ինքնուրույն:

Ընկերներ, դուք չեք կարող յերեւակայել այն հրճվածքը, վորը մեզ համակեց այն վայրկյանին, յերբ մենք առաջին անգամ սկսեցինք անկախ կառավարել «ինտերնացիոնալ» տրակտորը: Տրակտորի վրա մեր կատարած աշխատանքը հերքեց բոլոր նախապաշարմունքներն այն մասին, թե աղջիկը չի կարող աշխատել մեքենայի վրա: Մենք ցույց տվինք, վոր աղջիկները տղամարդկանցից վատ չեն կառավարում մեքենան: Ուզում ենք աշխատել, ուզում ենք ճանաչել մեքենան իր բոլոր նրբութիւններով:

Տրակտորիստ-աղջիկները մեծ ընդունակութիւններ են ցուցահանել աշխատանքի մեջ, աշխատանքի ընդհատումներ ավելի քիչ են անում, գործալքումները քիչ են, ավելի խնամքով են վերաբերվում մեքենաներին:

ՎԵՐՑՆԵՆՔ ՇԵՖՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՎՐԱ

ՎԵՐՁ ՏԱՆՔ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻՆ
ԲԱՐԲԱՐՈՍԱԲԱՐ ՎԵՐԱԲԵՐՎԵԼՈՒՆ

Կոլխոզների բուն զարգացման հետ միաժամանակ բարձրանում ե գյուղատնտեսական մեքենաների և, զլխավորա-

վորպես, տրակտորների և կոմբայնների հսկայական պահանջը: Կուսակցությունը և կառավարությունը մի շարք վճռական միջոցներ են ձեռք առել մեքենա-տրակտորային շինարարությունը արագացնելու համար (ավարտվում է Ստալինգրադի ավտոգործարանի շինությունը, սկսել են չինել Ձեկյաբինսկի գործարանը և այլն): Սակայն դրա հետ միասին անհրաժեշտ է, վոր բոլոր կոլխոզները և, ամենից առաջ, կոմյերիտական կազմակերպությունները խնամքով վերաբերվեն գյուղատնտեսական մեքենաներին:

Կոլխոզների և սովխոզների ճնշող մեծամասնությունը մեջ գոյություն ունի խայտառակ վերաբերմունք գյուղատնտեսական գործիքների նկատմամբ. այդ վերաբերմունքը հաճախ հավասարվում է ֆնասարարության:

Համարյա բոլոր կոլխոզներում և սովխոզներում տրակտորները, կալիչները, քամհարող մեքենաները, ցանիչները, գութանները և արտադրության այլ գործիքները մնում են առանց հսկողության: Բերենք մի ապշեցուցիչ որինակ. Բալաշովի շրջանի «Կազաչկա» սովխոզում մոտ 70 տրակտոր աշնանային դաշտային աշխատանքները վերջացնելուց հետո մինչև 1930 թ. դարունը մնացել են բաց ոդի մեջ, ժանդոտել են ու փչացել անձրևի և ձյունի տակ: Բայց չե՞ վոր այդ սովխոզում կա կոմյերիտական կազմակերպություն, վորը կանոնավորապես ժողովներ է գումարում, պլաններ է ծրագրում, վճիռներ է կայացնում և հաղորդում նաև ռազոնական կոմիտեյին, վոր սովխոզում ամեն ինչ, վորպես թե, լավ է գնում:

Թող ամեն մի կոմյերիտական բջիջ, ամեն մի կոմյերիտական ստուդի իր սովխոզում կամ կոլխոզում գյուղատնտեսական մեքենաների դրությունը և հաշվի, թե վորպիսի խոշոր ֆնասներ և ունենում պրոլետարական պետությունը մեքենաներին անխնա վերաբերվելուց: Բացի այն, վոր մեքենաներին բարբարոսաբար վերաբերվելը հսկայական ֆնասներ է հասցնում, այլ և արագ մաշվում են մեքենաները: Քանի հարյուրավոր և հազարավոր արժեքավոր գյուղատնտեսական գործիքներ են փչանում, կոտրվում և անժա-

մանակ դուրս են ընկնում շարքից՝ անթույլատրելի վերաբերմունքի պատճառով:

Ահա կոլխոզային կոմյերիտական կազմակերպությունների համար աշխատանքի մի բավականաչափ կարևոր ասպարեզ: Կոլխոզային կազմակերպությունների՝ ըստ արտադրական պրինցիպի վերակառուցելու հիմնական նշանակությունը հենց նրա մեջն է կայանում, վոր դեմքերս դարձնենք դեպի կոլտնտեսությունը, որեցոր դբաղվենք թեկուզ ամենամանր տնտեսական գործերով, վորոնք անկասկած նպաստելու յեն կոլեկտիվ տնտեսության ամրապնդմանը:

Դեպի գյուղատնտեսական մեքենաներն ունեցած ուշադիր վերաբերմունքի մի գեղեցիկ որինակ տալիս է կոմյերիտմիություն Սամոյլովսկու ռազոնի կազմակերպությունը, վորը առաջինն էր, վոր ընդունեց շեֆությունը մեքենաների վրա և դիմեց «Կոմսոմոլսկայա Պրավդա»-ի միջոցով բոլոր կոմյերիտական բջիջներին, բոլոր կոմյերիտական և կոլխոզային յերիտասարդությունը:

Սամոյլովի կոմյերիտական կազմակերպությունը իր շեֆությունը մեքենաների վրա նշանավոր դարձրեց նրանով, վոր իր վրա առավ մի շարք պարտականություններ, վորոնցով դբաղված է այժմ ամբողջ կազմակերպությունը: Բերենք մի հատված համատարած կոլեկտիվացման Սամոյլովսկու ռազոնի կոմյերիտականների դիմումից:

«Մենք պարտավորվում ենք. ամեն մի կոլխոզում այժմ իսկ կազմակերպել բրիգադներ հսկելու և վերանորոգելու գյուղատնտեսական մեքենաները: Ամեն մի կոլխոզում կազմակերպել մրցություն մեքենաների ամենալավ ոգտագործման և դեպի մեքենաները ունեցած վերաբերմունքի համար և կոմյերիտական տրակտորիստների ու կոլխոզիկների մեջ սահմանել մրցություն տրակտորներին լավագույն խնամք տանելու համար: Կազմակերպել կոմյերիտական տրակտորիստներից և կոլխոզային յերիտասարդությունից բրիգադներ մեքենաներին մշտապես հսկելու համար: Կազմակերպել ռազոնում շաբաթական դասընթացներ կոմյերիտական ակտիվի համար՝ գյուղատնտեսական մեքենաներին հսկելու:

Դրա հետ միասին մենք կազմակերպում ենք նաև մասնաշաղկան բացատրիչ աշխատանք կոլխոզնիկներին մեջ՝ մեքենաներին խնամելու կարգի և մեքենաները աշխատանքի միջոցին չահավետ ոգտագործելու մասին:

Համատարած կոլեկտիվացման ռայոնի ամբողջ կոմյերիտական կազմակերպության անունից Լենինյան Համամիութենական Կոմյերիտմիության ռայոնական կոմիտեն կոչ և անում բոլոր կոլխոզային բջիջներին, բոլոր կոմյերիտականներին ընդունել չեֆուկյունը գյուղատնտեսական մեքենաների վրա:

Սամոյլովսկու ռայոնի կոմյերիտականների նախաձեռնությամբ պիտի ձայնակցեն բոլոր կոլխոզային բջիջները: Պետք է աշխատել, վոր ամեն մի կոմյերիտական, ամեն մի կոլխոզնիկ սիրե մեքենան և հոգա նրա մասին, սիրով վերաբերվի նրան: Անհրաժեշտ է հիշել, վոր գյուղատնտեսական մեքենաները համատարած կոլեկտիվացման ռայոնի պայմաններում հսկայական կարևորություն ունեն: Միայն մեքենան է ընդունակ թեթևացնելու կոլխոզնիկի ծանր աշխատանքը և բարձրացնելու կոլեկտիվ տնտեսության ապրանքային յեկամուտը:

Հոփար կամքով միացած ու կոլեկտիվ տնտեսություն ստեղծած աշխատավորների ձեռքում մեքենան այն ուժն է, վորին խելացի կերպով տիրապետելով, կոլխոզնիկները կկառուցեն սոցիալիստական տնտեսությունը:

Գյուղատնտեսական մեքենաներին բարբարոսաբար ու խայտառակ վերաբերվելուն պետք է վերջ տալ: Միաժամանակ մենք պիտի ամբողջ ուժով հարվածենք կուլակային ագիտացիան աշխատավոր գյուղացիների մեջ, թե՛ «յեթե մտնում ես կոլխոզ, ծախիր մեքենաները»:

Յերբեմն գյուղացիների յետամնաց մասը կուլակի ազդեցության տակ վոչ միայն ծախում, այլ և փչացնում է գյուղատնտեսական գործիքները և ապա հանձնում է իրրև մետաղյա կտորտանքներ:

Կոմյերիտմիության կազմակերպությունների պարտականությունն է — բացատրել աշխատավոր գյուղացիության

լայն մասսաներին գյուղատնտեսական մեքենաների մեծ նշանակությունը նոր կոլխոզային գյուղի շինարարության գործում: Կոլխոզների կոմյերիտմիության կազմակերպությունները պարտավոր են որինակ ցույց տալ նոր կոմունիստական աշխատանքի և գյուղատնտեսական մեքենաներին խնամքով վերաբերվելու գործում:

Շեֆուկյունը մեքենաների վրա — դա պայքար է գյուղատնտեսական գործիքներին խնամքով վերաբերվելու, գյուղատնտեսական մեքենաները հատորեն ոգտագործելու համար, վորպեսզի արագորեն վերակառուցենք գյուղական տնտեսությունը նոր, սոցիալիստական հիմունքներով:

ԶԻՆԵՆՔ ԿՈԼԽՈԶՆԻԿՆԵՐԻՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐՈՎ

Ամենքն ել գիտեն, վոր քաղաքական և գյուղատնտեսական անգրագիտությունը, գյուղի չքավոր — միջակ մասսաների անուս լինելն ու յետամնացությունը մեծ արգելք են դառնում գյուղատնտեսության զարգացման համար: Աշխատավոր գյուղացիների հիմնական մասսայի գյուղատնտեսական անգրագիտության շնորհիվ մեր գյուղատնտեսությունը խիստ յետ է մնացել և այդ բանը ազդում է գլխավորապես մեր գյուղացիական դաշտերի բերքի վրա: Միևնույն ժամանակ մեր ձեռքում ունենք բերքը բարձրացնելու զորեղ միջոց:

Սովխոզների, կոլխոզների և փորձնական-ցուցադրական դաշտերի փորձից մեզ հայտնի յե, վոր վաղ դարնան ցելը ավելացնում է բերքը ավելի քան մի քառորդի, իսկ մի քանի տեղերում նույնիսկ կիսի չափ: Սերմնի զտումը ավելացնում է բերքը 15 — 20%: Շարքավոր ցանքսը տնտեսում է անհատական տնտեսությանն անհրաժեշտ սերմացուի մի քառորդից ավելին և բարձրացնում է բերքը 10 — 15% — ով: Կարելի յե դեռ շատ հասարակ գյուղատնտեսական միջոցառումներ բերել, վորոնց կիրառությամբ կարելի յե զգալի չափով բարձրացնել գյուղական տնտեսության ապրանքայնությունը:

Ահա ինչու գյուղատնտեսական գրադիտութեան հարցերը գյուղական տնտեսութեան արմատական վերակառուցման պայմաններում սոցիալիստական հիմքերով՝ ստանում են բացառիկ քաղաքական կարևորութիւն՝ ամենից առաջ կոլեկտիվ տնտեսութիւնների համար:

Զինելով կոլխոզնիկներին գյուղատնտեսական գիտելիքներով, այդ ուսումը կապելով բատրակների, չքավորների և միջակների հասարակական-քաղաքական ակտիվութեան ուժեղանալու հետ, ուղղել աշխատավոր գյուղացիական մասսաների այդ ուժեղացող ակտիվութիւնը դեպի կոլխոզների տնտեսական ամրացումը, — սա պետք է լինի տեղական կուսակցական և կոմյերիտական կազմակերպութիւնների կոնկրետ խնդիրը:

Գյուղատնտեսական անգրագիտութեան վերացման կազմակերպման ձեռնարկները պատկանում են Ներքին Վոլգային: Անցյալ տարվա նոյեմբերին կուսակցութեան յերկրային կոմիտեի և կոմյերիտիութեան վորոշումով հայտարարված եր գյուղատնտեսական անգրագիտութեան լիկվիդացիա: Յերկու-յերեք ամսվա ընթացքում այդ արշավը դարձավ մասսայական կամպանիա գյուղատնտեսական անգրագիտութիւնը վերացնելու համար՝ կոլխոզների և չքավոր-միջակ մասսաների մեջ:

Գյուղերում ստեղծվում եյին հանձնաժողովներ գյուղատնտեսական անգրագիտութեան վերացման արշավանքի համար: Այդ հանձնաժողովներին ոգնելու համար կոլխոզային յերիտասարդութեան դպրոցներին, գյուղատնտեսական տեխնիկումներին, փորձնական-ցուցադրական կայաններին կից կազմակերպվեցին ոժանդակիչ բջիջներ, վորոնք ընտրում եյին գյուղատնտեսական անգրագիտութիւնը վերացնողներին՝ կադրեր: Կոմյերիտական կազմակերպութիւնների նախաձեռնութեամբ խրճիթ-ընթերցարաններին, կարմիր անկյուններին և կոլխոզային յերիտասարդութեան դպրոցներին կից կազմակերպվեցին անգրագիտութեան վերացման խմբեր: Բացի դրանից, կոլխոզնիկների, գյուղացիների, չքավորների և միջակների համար կազմակերպվում

եյին դասախոսութիւններ և ղեկուցումներ գյուղատնտեսական գիտելիքների մասին: Բոլոր կազմակերպված դասընթացներում, քաղաքական դպրոցներում և անգրագիտութեան վերացման կետերում գյուղատնտեսը կամ կոլխոզային յերիտասարդութեան դպրոցների ուսանողները մի ժամ նվիրում եյին գյուղատնտեսական գիտելիքներին: Շնորհիվ դրան, համատարած կոլեկտիվացման շատ ռայոններում գյուղատնտեսական արշավի միջոցով տեղական կուսակցական և կոմյերիտական կազմակերպութիւնները հնարավորութիւն ունեցան լիկվիդացիայի յենթարկել կոլխոզնիկների մեջ տարրական գյուղատնտեսական անգրագիտութիւնը և այդպիսով բարձրացնել բատրակների, չքավորների և միջակների մասսաների հասարակական-քաղաքական ակտիվութիւնը կոլխոզների տնտեսական ամրացման և կոլխոզային դաշտերի բերքի բարձրացման համար:

Անհրաժեշտ է, վոր այդ փորձը ոգտագործեն կոլխոզային բոլոր կոմյերիտական կազմակերպութիւնները: Ամենից առաջ ամեն մի բջիջ պետք է կազմակերպել բատրակ, չքավոր և միջակ յերիտասարդութիւնից խմբեր գյուղատնտեսական գրագիտութիւնը սովորելու համար: Անհրաժեշտ է սական գրագիտութիւնը սովորելու համար: Անհրաժեշտ է քաղաքական դպրոցներում և ընթացիկ քաղաքականութեան կրթականներում սահմանել գյուղատնտեսական ժամ: Հարկավոր է կազմակերպել գյուղատնտեսական յերեկույթներ, դասախոսութիւններ և զրույցներ: Ամեն մի կոմյերիտական պարտավոր է վերացնել իր գյուղատնտեսական անգրագիտութիւնը: Ամեն մի կոմյերիտական բջիջ պետք է ձեռք բերի գյուղատնտեսական գիտելիքներ, վորպեսզի ավելի մեծ հաջողութեամբ կարողանա կազմակերպել կոլեկտիվ տնտեսութիւններ:

«Գյուղատնտեսական գիտելիքները պիտի ծառայեն գյուղական սոցիալիստական տնտեսութեանը»: Այդ լոզունգով կոմյերիտականները պիտի համատարած կոլեկտիվացման ռայոններում վարեն աշխատանքներ՝ լիկվիդացիայի յենթարկելու գյուղատնտեսական անգրագիտութիւնը կոլխոզների և այն գյուղացի չքավորների ու միջակների մեջ, վորոնք դեռ ևս կոլխոզ չեն մտել:

ԱՄՐԱՑՆԵՆՔ ԿՈՒՆՈՋՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԸ

Կոմյերիտմիության կենտկոմի դեկտեմբերի պլենումը նշել է, Վոր կոմյերիտմիության աշխատանքի թափը յետ ե մնում սոցիալիստական շինարարության ուժեղացող թափից: Յետ ե մնացել նաև Միության ղեկավարությունը այն նոր խնդիրներին, Վորոնք դրված են կոմյերիտմիության առաջ՝ վերակառուցման ժամանակաշրջանում: Այդ յետամնացությունը առանձնապես աչքի յե ընկնում կոմյերիտմիության աշխատանքների մեջ համատարած կոլեկտիվացման ռայոններում:

Այդ յետամնացության հիմնական միտքն այն է, Վոր կոլխոզների տնտեսական ամրացումը դեռ ևս հիմնական խնդիր չի դարձել կոմյերիտական կազմակերպությունների աշխատանքի մեջ: Կոմյերիտական կազմակերպությունները ամենից շատ զբաղվում են իրենց ներքին կյանքի հարցերով, իսկ յերբեմն իրենց աշխատանքի ընթացքում սոսկ կուլտուրական աշխատանքների յեն անցնում: Այդ դեպքում նրանց աշխատանքի մեջ չափազանց թույլ արտահայտություն են գտնում կոլխոզների արտադրական կյանքի խընդիրները և բատրակ ու չքավոր յերիտասարդության ակտիվությունը:

Յերկու ռայոնական կոմյերիտական կազմակերպությունների գործնական աշխատանքի որինակով անհրաժեշտ է ցույց տալ կոմյերիտական կազմակերպությունների յետամնացությունը և արտադրական գծով վերակառուցվելու առաջին փորձը:

Սամոյլովսկու ռայոնի կոմյերիտական կազմակերպությունը, Վորը մեծ ոգնություն է հասցրել կուսակցությանը հացամթերման ժամանակ, չի կարողացել իր գանձած փորձն ու յեռանդը կապել ռայոնի համատարած կոլեկտիվացման աշխատանքին: Ռայոնական ղեկավարությունը թույլ է տվել մի անմիտ «դադար»՝ «աշխատեցինք, կարելի յե այժմ հանգստանալ»:

Այդ վնասակար դադարի հետևանքն յեղավ այն, Վոր կոմյերիտական կազմակերպությունները չկարողացան անցնել բատրակների, չքավորների և միջակների յերիտասարդության գլուխ, նրանց ուժերը լավ չկազմակերպեցին կոլխոզների տնտեսական ամրացման պայքարում: Պատահական դեպք չէ, Վոր ռայոնի բլիշների մեծամասնությունը չեր գումարում բատրակ-չքավոր յերիտասարդության ժողովներ և չեր քննում կոլխոզների տնտեսական շինարարության հարցերը: Ռայոնի կենտրոնում, Սամոյլովկայում, ռայոնական կոմիտեի կողքին, Վորտեղ առանձնապես վատ է ընթանում գյուղական տնտեսության կոլեկտիվացումը, դպրոցական կոմյերիտական բլիշը գյուղացիների հետ ունեցած վճռական վեճերի ժամանակ, ամբողջ գյուղում կըպցրել եր ահաբեկ աֆիշաներ այս բովանդակությամբ.

«Այսօր Ղ աստիճանի դպրոցում կազմակերպվում է դրական-գեղարվեստական յերեկույթ, Վորից հետո կլինեն պարեր «մինչև ուժից ընկնելը»:

Հասկանալի յե, Վոր մենք դեմ չենք գրական-գեղարվեստական յերեկույթներին, բայց ախր պետք է իմանալ ժամանակը: Հարկավոր եր բոլոր կոմյերիտականներին և դպրոցի աշակերտներին ուղարկել ռայոնի գյուղերը ոգնելու կոմյերիտական բլիշներին կոլխոզների ամրացման գործում և Վոչ թե պարել «մինչև ուժից ընկնելը»:

Պեսչանկա գյուղում կոլխոզը կազմակերպելու ժամանակ կուլակների ագիտացիայի ազդեցության տակ ձիյերի քանակությունը իջավ 735-ից մինչև 406-ի և միայն մի գիշերվա մեջ մորթվեցին մոտ հազար վոչխար, իսկ այդ ժամանակ բլիշը չարաթվա մեջ յերկու անգամ կազմակերպում եր յերեկույթներ յերիտասարդության համար և ելի «պարերով»:

Ճիշտ է, քիչ չեն այնպիսի կոմյերիտական բլիշներ, Վորոնք կարողացել են կոլխոզային շարժման գլուխ անցնել և արժեքավոր փորձերով հարստացնել կոմյերիտական կազմակերպությունները: Մենք արդեն պատմել ենք Նովո-Ալեքսանդրովկայի բլիշի մասին, Վորը չնայած բոլոր դժ-

վարություններին, կազմակերպել ե կոլխոզ և համառությամբ աշխատում ե կոլխոզի տնտեսական ամրացման խընդիրներին վրա: Առանձին ուշադրության արժանի յե Դվոյնովո գյուղի բլի՛լի աշխատանքի փորձը (Նովո-Ալեքսանդրովկայի ռայոնում):

Այդ բլի՛լը անցյալ տարվա դեկտեմբերի սկզբում ժողովի մեջ քննել ե կոլխոզի վարչության անդամ կոմյերիտականի ղեկավարումը և կայացրել ե հետևյալ վճիռը.

«Կոմյերիտական բլի՛լի ժողովը համարում ե, վոր կոլխոզի վարչությունը լավ ե տարել կազմակերպչական աշխատանքը և բավականաչափ կատարել ե ձմեռային հերկը, բայց կան և պակասավոր կողմեր. չի կատարված ինվենտարի հաշվարկություն, կոլխոզնիկների ներգրավումը արտադրական աշխատանքների մեջ թույլ ե կատարված և այլն: Հաշվի առնելով այդ ամենը, կազմակերպել բրիգադներ՝ անասուններին որինակելի կերպով կերակրելու, գյուղատնտեսական ինվենտարը նորոգելու համար և այլն»:

Գեռ ևս ձմեռվա հերկի ժամանակ բլի՛լը հարվածային կարգով կոչեց կոմյերիտականներին դեպի արակտոր: Սա կատարվեց այսպես. ձմեռվա հերկի ամենաթունդ ժամանակ յերևան յեկավ մշակման թույլ թափը: Հարկավոր եր հավաքել կոլխոզների բոլոր ուժերը և, ամենից առաջ, անհրաժեշտ եր ոգտադործել արակտորները վորքան կարելի յե մեծ բեռնավորումով:

Կոլխոզնիկների ուժերի հավաքի սկիզբը դրեց կոմյերիտական բլի՛լը:

Անցյալ տարվա սեպտեմբերի վերջում բլի՛լը վորոշում կայացրեց. «Բոլոր կոմյերիտականներին ուղարկել արակտորներին վրա, կազմակերպել կոմյերիտականներից հարվածային բրիգադներ ձմեռվա հերկի համար»: Դրանից հետո բոլոր կոմյերիտականները մի թեթև պատրաստվեցին և բաժանվեցին բրիգադներին: Դաշտում կոմյերիտականները հանդիսացան ձեռներեցներ սոցիալիստական մրցության՝ արակտորիստների միջև: Կոմյերիտականների նախաձեռնությամբ կազմակերպվեց կոլեկտիվ սննդառություն տրակ-

տորիստների համար: Դաշտում նրանք շինեցին լենինյան վրան, վորտեղ լրագրների խմբական ընթերցանություն եր տեղի ունենում: Աշխատանքից ազատ ժամանակ տրակտորիստները հանգստանում եյին, լսում եյին ռադիո և այլն:

Սակայն այդ յերկու բլի՛լների չափազանց արժեքավոր փորձը կոլխոզների ամրացման վերաբերմամբ չողտադործեցին ռայոնական կոմիտեները և չծավալեցին ամբողջ կազմակերպության մեջ: Յեթե Սամոյլովոյի և Նովո-Նիկոլայևսկի ռայոնական կոմիտեները հարստացնեյին Նովո-Ալեքսանդրովայի և Դվոյնովոյի բլի՛լների փորձերով ռայոնական կոմյերիտական կազմակերպությունները, դա հազար անգամ ավելի մեծ արժեք կունենար, քան ընդհանուր բնավորություն կրող հրահանգները և վորոշումները կոմյերիտականների մասնակցության մասին գյուղական տնտեսության կոլեկտիվացման մեջ: Կոմյերիտիտական շատ կոմիտեների դժբախտությունը կայանում ե նրանում, վոր նրանք չեն նկատում առանձին կոմյերիտական կազմակերպությունների լավ փորձերը: Պետք ե կարողանալ գտնել լավ փորձի թեկուզ փշրանքներ բլի՛լներում, գանձել և ստուգել դրանց և հարստացնել այդ փորձով ամբողջ կազմակերպության աշխատանքը:

Միաժամանակ առանձին բլի՛լների հետ, վորոնք վատ չեն գործել կոլխոզային շինարարության մեջ, շատ կոմյերիտական կազմակերպություններ չեն կարողացել հասկանալ համատարած կոլեկտիվացումով ստեղծված նոր պայմանները: Սամոյլովոյի ռայոնական կոմիտեն մոլորվեց, չիմացավ, թե ինչպես պետք ե կառուցի իր ղեկավարությունը համատարած կոլեկտիվացման պայմաններում: Կոլեկտիվացումը նրան հանկարծակիի բերեց: Ռայոնական կոմիտեն «ղարթնեց» միայն դեկտեմբերի վերջին, յերբ գյուղական տնտեսությունների կեսից ավելին կոլեկտիվացված եր: Միայն դրանից հետո ռայոնական կոմիտեն բաց թողեց խիստ հա-

ՀՐԱՄԱՆ

Կոմյերիտմիութեան բոլոր բջիջներին առաջարկվում է 24 ժամվա ընթացքում վերակառուցել իրենց աշխատանքը հարվածային-մարտական թափով, ապահովելով առ 1 հունվարի 1930 թ. մեր ռայոնի կոլեկտիվացումը 100 տոկոսով և ուտիլ-հումուլթի հավաքումն: Բջիջի բյուրոյի պատասխանատվութեամբ ժողովել բոլոր կոմյերիտականներին և կուսակցական բջիջի հետ միասին անհապաղ կազմակերպել գյուղական խորհուրդներին կից կոլեկտիվացմանը նպաստելու շտաբներ:

Կոմյերիտմիութեան ռայոնական կոմիտեյի պատասխանատու քարտուղար Զվանուլ»

Ռայոնական կոմիտեյի «գլուխը պտույտ յեկավ» կոլեկտիվացման հաջողութուններին և դրա համար նա փոխանակ իսկապես ղեկավարելու կոմյերիտական բջիջը, կանգնեց հրամաններ արձակելու ճանապարհի վրա, վորը բացի վնասից, ուրիշ վնասիչ չուի: Ռայոնական կոմիտեյի հրամանը բջիջի համար բոլորովին անսպասելի յեր: Այդ անսպասելի հրամանը զարմացրեց բջիջին, վորովհետև վերջինս ամենևին չգիտեր, թե ինչպես պետք է վերակազմվել 24 ժամվա մեջ և ինչի համար են կոլեկտիվացման ոժանդակիչ շտաբները գյուղական խորհուրդներին կից:

Մի խոսքով, հրամանը մնաց, վորպես մի անիմաստ թղթի կտոր: Բջիջները սպասում էին վոչ թե հրաման, այլ ոգնութուն կոլտոյների տնտեսական ամրացման և բատրակ ու չքավոր յերիտասարդութեան հետ պարապելու համար: Այսպիսով Սամոյլովսկու ռայոնական կոմիտեն չհանդիսացավ հարվածային ղեկավարող շտաբ, նա նույնպես, ինչպես և շատ կազմակերպութուններ, գտնվում եր կոլտոյային շինարարութեան սղոյին և միաժամանակ յերբեմն փորձ եր կատարում քյալլաբոյական միջոցներով կիրառել գյուղական տնտեսութեան կոլեկտիվացումը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ԿՈԼԵՈՉՆԵՐԻՆ

ՈՒԺԵՐԸ ՏԵՂԱՓՈԽԵԼ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎՃՌՈՂ ԴԻՐԲԵՐԻ ՎՐԱ

Համատարած կոլեկտիվացման ռայոններում սկսվել է կոլտոյային կոմյերիտական կազմակերպութունների վերակառուցումը արտադրական սկզբունքով: Այդ վերակառուցման գլխավոր նշանակութունը կայանում է նրանում, վոր կոմյերիտականները ամբողջ մասսայով շրջվեն՝ տնտեսական և կուլտուրական շինարարութեան բոլոր ճյուղերում՝ ակտիվ մասնակցութեան կողմը, վորպեսզի յենթարկեն իրենց ամբողջ աշխատանքը և յուրաքանչյուր քայլը կոլտոյների տնտեսական կյանքի ամրացման խնդիրներին: Վոչ թե խոսքով, այլ գործով դառնան ձեռներեցներ՝ նոր գործառնութուններ, դուրս կանգնեն բատրակ, չքավոր և միջակ յերիտասարդութեան ուժեղացող ակտիվութեան:

Կոլտոյային կոմյերիտական կազմակերպութունների վերակառուցումը արտադրական գծով պետք է նպաստե այն բանին, վոր կոլտոյային կազմակերպութունները կարողանան արագորեն տիրանալ տեխնիկական կուլտուրային:

Սակայն մի շարք տեղական կազմակերպութուններում դեռ ևս չեն գիտակցել կոմյերիտական կազմակերպութունների վերակառուցման բացառիկ կարևոր նշանակութունը և մոտեցել են այդ մեծ գործին ձեռնադրեն: Համատարած կոլեկտիվացման Սամոյլովսկու ռայոնում այդ վերակառուցումը արտադրական գծով ձեռնադրեն վերջացած է: Պատմենք, թե ի՞նչպես է կատարվել այդ: Դեռ ևս անցյալ տարվա դեկտեմբերին կուսակցութեան ռայոնական կոմիտեն, սկսելով կազմակերպչորեն վերակառուցել կուսակազմակերպութունը՝ ֆարրիկ-գործարանային կազմակերպութունների սկզբունքով, առաջարկեց նաև կոմյերիտմիութեան ռայոնական կոմիտեյին դրադվել այդ գործով կոմյերիտական կազմակերպութեան գծով:

Կոմյերիտմիութեան ռայոնական կոմիտեն ստանալով այդ հրահանգը կուսակցական կոմիտեյից և չիմանալով, թե ինչի

համար ե այն, ուղարկեց բՆԻՋներին թղթեր, առաջարկելով նրանց գնալ տնտեսությունները, հրահանգելով, վոր այսինչ գյուղերում կազմակերպեն կոլեկտիվներ: Յեւ այդ այն ժամանակ, յերբ բացարձակապես վոչ մի նախապատրաստական աշխատանք չէր կատարված: ԲՆԻՋները ստանալով ռաշոնական կոմիտեյի հրահանգը, մեքենայորեն ուղարկում են կոմյերիտականներին տնտեսությունները, իսկ մի քանի գյուղերում (Կրիուչա և Պեսչանկա) առանց հասկանալու, թե բանը ինչու՞ն է, բաժանում են կոմյերիտականներին նրանց բնակչության վայրի համեմատ և դրանից հետո կազմակերպում են կոլեկտիվի բյուրոն:

Պատահական բան չէ, վոր այն ժամանակ, յերբ յերեք կոլտոզների կոմունիստներին միացնող կուսակցական կոլեկտիվի բյուրոն հաստատվել էր Պեսչանկա գյուղում, կոմյերիտական կոլեկտիվը գտնվում էր նրանից 6 կիլոմետր հեռու, Կամենկա գյուղում: Դա նրանից էր, վոր կոմյերիտական վերակառուցումը կատարվել էր վոչ թե արտադրական գծով, այլ ըստ բնակչության վայրի:

Կոլտոզային կոմյերիտական կազմակերպությունների վերակառուցման նպատակների և խնդիրների մասին վոչ միայն շարքային կոմյերիտականները, այլ նույն իսկ կոմյերիտական ակտիվը վոչինչ չգիտեն: Մեր հարցին, թե ի՞նչ համար է կատարվում վերակառուցումը արտադրական հիմունքով, Կամենկայի կոլեկտիվի քարտուղարը տալիս է հետևյալ պատասխանը.

— Այժմ, ուրեմն, ռաշոնական կոմիտեն թղթերը ուղարկելու յե վոչ թե ուղղակի կոլտոզային բՆԻՋներին, այլ կոլեկտիվներին, իսկ մեզ այսուհետեւ մնում է բՆԻՋներին դրել հրահանգներ:

Այսպիսով Սամոյլովսկու ռաշոնում կատարվել է վոչ թե վերակառուցում, այլ մեքենայական բեկում: Հասկանալի յե, վոր այստեղ մեղավոր է վոչ միայն ռաշոնական կոմիտեն, այլ, գլխավորապես, Բալաչովի շրջանային կոմիտեն, վորը գլխի չի բնկել խորհրդակցության հրավերելու ռաշոնական կոմիտեներին քարտուղարներին՝ նրանց հետ միասին մշակելու:

կոլտոզային բՆԻՋների արտադրական սկզբունքով վերակառուցելու դործնական միջոցառումները: Իհարկե, այդ տեսակ վերակազմությունը, վորը շնորհիվ անշնորհ ղեկավարության և խիստ թույլ բացատրողական աշխատանքի՝ կոմյերիտականների մեջ, դարձել է մի հասարակ «ցուցանակափոխություն», փոխանակ եյական վերակառուցման՝ ըստ արտադրական սկզբունքի, — չի՛ փոխել բՆԻՋների աշխատանքի ձևերը, մեթոդներն ու բովանդակությունը և նրանց ղեկավարությունը:

Այդ տեսակ վերակառուցումը չի լուծում այն խնդիրը, վոր կոմյերիտական կազմակերպությունների արմատական շրջադարձ կատարելով, պետք է իրենց ամբողջ ուշադրությունը դարձնեն կոլտնտեսություններին: Բոլորովին պարզ է, վոր Սամոյլովսկու կազմակերպության փորձը ապացուցում է, վոր ամեն մի լավ դործ կարելի յե թաղել գործին անշնորհ վերաբերվելով — յեթե չի կատարվել բացատրիչ մեծ աշխատանք և գործի չեն կոչվել կոմյերիտականների մասսաները: Մենք արդեն ցույց տվինք, վոր կոլտոզային կազմակերպությունների վերակառուցման հիմնական իմաստը ֆարքիկ — գործարանային կոմյերիտական կազմակերպությունների որինակով կայանում է վոչ թե նրա մեջ, վոր մեքենայորեն ուղարկենք կոմյերիտականներին տնտեսությունները և դրանով բավականանանք, այլ այնպես վերակառուցել աշխատանքը, վոր այդ աշխատանքի ձևերը, մեթոդները և բովանդակությունը յենթարկվեն կոլտոզների տնտեսական կյանքի ամենատեսակ ամբացման, ունենան դասակարգային պրոլետարական գունավորումն, կռեն — կոփեն կոմյերիտականներին բոյլլեիկյան անհաշտ վոգով դեպի ամեն մի թեքումն կուսակցության հիմնական գծից:

ՊԱՅԲԱՐԵԼՈՎ ՅԵՐԿՈՒ ԶԱԿԱՏՈՒՄ, ԱՄՐԱՅՆԵՆԲ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՄԱՐՏՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կոմյերիտական կազմակերպությունների մի ամբողջ շարք ակտիվ կերպով պայքարում է գյուղական տնտեսու-

թյան կոլեկտիվացման համար՝ չքավոր-միջակ մասսաների հոգաբարեկամ միացման հիմունքներով, չարունակ աշխատում է բատրակային-չքավորական յերիտասարդության հետ և հմտորեն կազմակերպում է միջակ յերիտասարդությունը։ Սակայն չի կարելի ասել, վոր բոլոր կոմյերիտական կազմակերպություններն ել ակտիվ կերպով պայքարում են կուլակի դեմ, առաջադա՛ ջոկատներն են հանդիսանում գյուղական տնտեսության վերակազմության պայքարում սոցիալիստական հիմունքով։

Հակամիջակային ծոռմների հետ միաժամանակ (վորոնջ մասին կիսոսենք վարը) շատ կոմյերիտական կազմակերպությունների աշխատանքի մեջ գյուղական տնտեսության կոլեկտիվացման գործում արտաբերվել է յետաճացություն, ոպորտունիտական հակունքներ։ Ինչի՞ մեջն է յերեացել յետաճացությունը։ Նրա մեջ, վոր յերբեմն մի քանի կոմյերիտական բջիջներ քարշ են յեկել կոլխոզային շարժման պոչից, առանձին կոմյերիտականները չեն ցանկացել առաջինը մտնել կոլխոզ, «սպասել են», մինչև վոր չքավոր և միջակ գյուղացիների հիմնական մասսան կշարժվի դեպի կոլխոզ։ Մի խոսքով, իրենք չեյին մտնում կոլխոզ և չեյին կազմակերպում չքավոր-միջակ մասսաները։ Դա ապացուցենք՝ Ներքին-Վոլգյան յերկրի կոմյերիտական կազմակերպությունների գործնեյությունից վերցրած փաստերով։ Համատարած կոլեկտիվացման Խապյորսկու չրջանի Ուստ-Մեդվեդևսկիյ ռայոնում մինչև 1930 թ. հունվարի մեկը կոլխոզ է մտել չքավոր-միջակ տնտեսությունների 60%-ը, իսկ կոմյերիտականներին-միայն 24%-ը։ Միխայլովսկու ռայոնում կոլեկտիվացված է գյուղական տնտեսությունների 55%-ը, իսկ կոմյերիտականներին — 40%։ Ուրյուկինսկու ռայոնում գյուղացիական տնտեսությունների կոլեկտիվացումը կազմում է 65%, իսկ կոմյերիտականներին — 55%։

Ներքին-Վոլգյան յերկրային կոմիտեյի բրիգադը անցյալ տարի քննել է Խապյորսկու չրջանում 45 բջիջ և հայտաբերել է, վոր 1075 կոմյերիտականներից կոլխոզներում մաս-

նակցում են միայն 716 մարդ և այդ ալն ժամանակ, յերբ Խապյորսկու չրջանում գյուղացիների ալելի քան 70%-ը արդեն կոլեկտիվացված եր։ Քննության յենթարկված 45 բջիջներից միայն չորսն են զբաղվել կոլեկտիվացման հարցով և միայն յերկուսն են գյուղացիական յերիտասարդության ժողովներ գումարել կոլեկտիվացման հարցերի առթիվ, ըստ վորում մի քանի կոմյերիտական բջիջներ աշխատել են հաշտվողաբար վերաբերվել դասակարգային պայքարին գյուղում։ Հաճախ փորձել են «յուլա դնալ» կուլակի հետ, գործել նրանց հետ մի հարկի տակ, չեն մերկացրել կուլակության թշնամական դերը։ Այն ժամանակ, յերբ դասակարգային պայքարը գյուղում սրվում է, մանավանդ համատարած կոլեկտիվացման ռայոններում, վորտեղ համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա իրենք, չքավոր-միջակ մասսաներն են սկսել լիկվիդացիայի յենթարկել կուլակին, վորպես դասակարգի, առանձին կոմյերիտական բջիջները յերբեմն կորցնում են մարտունակությունը, չեն կազմակերպում բատրակներին և չքավորներին, թույլ դիմադրություն են ցույց տալիս դասակարգային թշնամուն և հենց դրանով գործում են հոգուտ կուլակի։ Խապյորսկու չրջանի Նովո-Կարդոնիի բջիջն ամբողջությամբ ձայնարկել է ընդդեմ կոմյերիտականների կոլխոզ մտնելուն։ Ուստ-Մեդվեդևսկու ռայոնում մի կոմսոմոլկա ասել է․

— Ավելի լավ է թունավորվեմ, քան թե կոլխոզ մտնեմ։

Մանավանդ մեծ ճեղքվածքներ բացվեցին Խապյորսկու չրջանի Ուստ-Մեդվեդևսկու ռայոնական կազմակերպության մեջ։ Ի՞նչ է կատարվել Ուստ-Մեդվեդևսկու կազմակերպության մեջ։ Կոմյերիտական բջիջները գործնական աշխատանքներում չեն կիրառել կուսակցության քաղաքականությունը։ Փոխանակ ակտիվ մասնակցություն ունենալու կոլխոզային չինարարության մեջ, ռայոնական կոմիտեն և ամբողջ կազմակերպությունը աշխատել են հարստացնել անհատական տնտեսությունները։ Բոլոր կարևորագույն տրնտեսական — քաղաքական կամպանիաները — խորհուրդների վերընտրությունները, հացամթերումները, գյուղական տրն-

տեսութեան կողեկտիվացումը — անուշադրութեան ելին մատնվում կոմյերիտական կազմակերպութեաններ կողմից: Կոմյերիտականները մի կողմ ելին քաշված դասակարգային կոլլից: Յեւ միայն չքաշվոր—միջակ մասսաների ուժեղ շարժումն եր դեպի կոլլտոյային շինարարութեանը, վոր իր մեջ առավ կոմյերիտականների մի մասին:

Կազմակերպութեան մեջ բացակայում եր ինքնաքննադատութեանը, նկատվում եր թաղցնելու հակումն, գործերի մեծ կուտակումն, չեր կատարվում աշխատանք բատրակ և չքաշվոր յերիտասարդութեան հետ: Ղեկավարութեանը ձեռք ելին առել նախկին կալվածատերերի, ատամանների և կուլակների վորդինները: Ընտրողական կամպանիայի ժամանակ բոլորոյի կազմում բատրակների տոկոսն իջավ՝ 34%—ից մինչև 18%:

Աջ ուղորտունիստական պրակտիկան յերկար ժամանակ Ուստ. Մեդվեդևսկու կազմակերպութեան մեջ դիմադրութեան չեր գտնում կոմյերիտութեան ղեկավարող մարմինների կողմից:

Ինչ են ասում այս փաստերը: Ամենից առաջ այն, վոր շատ կոմյերիտական կազմակերպութեաններ իրենց գործնական աշխատանքի մեջ անց ելին կացնում աջ ուկլոնիստների ուղորտունիստական «թերիաները»: Ի՞նչ ելին առաջարկում աջ ուղորտունիստները: Իջեցնել մեր յերկրի ինդուստրացման թափը, թուլացնել գյուղական տնտեսութեան կոլեկտիվացումը, շատ չնեղել կուլակին, վորը, վորպես թե «ներածելու յե սոցիալիզմի մեջ» և այլն: Իսկ ի՞նչ ե նշանակում, յերբ կոմյերիտական առանձին կազմակերպութեանները քարչ են գալիս կոլլտոյային շինարարութեան պոչից, չեն ցանկանում վճռականապես կոլլել կուլակի դեմ և լիկվիդացիայի յենթարկել նրան համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա, զբաղվում են «ջահել կուլակին վերադաստիարակելու» խոսակցութեամբ, չեն կազմակերպում և չեն աշխատում բատրակների և չքավորների հետ: «Յեթե կոմյերիտական կազմակերպութեանները քարչ կգան սոցիալիստական շինարարութեան արագ թափի պոչից, յեթե չեն ունե-

նա իրենց աշխատանքի մեջ հարկավոր հեղափոխական թափն ու ծավալը, — այդ դեպքում նրանք կանգնած կլինեն դեպի ուղորտունիզմը սողոսկելու վտանգի առաջ, յեթե նույնիսկ ձեականորեն գտնվեն ճիշտ քաղաքական դժի վրա»: (Կոմյերիտութեան Կենտկոմի դեկտեմբերի պլենումի վորոշումներից): Աջ ուղորտունիզմը կուսակցութեան և կոմյերիտութեան մեջ ներկայումս գլխավոր վտանգն ե հանդիսանում, դրա համար ել կոմյերիտական կազմակերպութեանների գլխավորադույն խնդիրները կայանում են նրա մեջ, վոր միշտ և ամեն տեղ կատաղի կոլլ մղեն մեր կուսակցութեան լենինյան քաղաքականութեան մաքրութեան համար, որեցոր իրագործեն իրենց գործնական աշխատանքի մեջ կոմունիստական կուսակցութեան հիմնական դիժը, վճռական պայքար մղելով թե տեսականապես և թե գործնականապես աջ ուղորտունիզմի դեմ, վորպես գլխավոր վտանգի դեմ, միաժամանակ ուժեղացնելով պայքարը ձախ ծռումների դեմ:

Իր «Գլխապտույտը հաջողութեաններից» հողմածում, վոր հրատարակված ե 1930 թ. մարտի 2-ին, ընկ. Ստալինը գրել ե.

«Կարիք չկա ապացուցելու, վոր այդ հաջողութեանները (կոլլտոյային շինարարութեան մեջ—Ի. Գ.) կարևորագույն նշանակութեան ունեն մեր յերկրի վիճակի համար, ամբողջ բանվոր դասակարգի՝ վորպես մեր յերկրի ղեկավարող ուժի համար, վերջապես հենց կուսակցութեան համար»: Յեւ ապա.

«Դրանք, այդ հաջողութեանները, ահագին նշանակութեան ունեն հենց կուսակցութեան ներքին կյանքի համար, մեր կուսակցութեան դաստիարակութեան համար: Նրանք մտցնում են մեր կուսակցութեան մեջ աշխուժութեան և հավատի վորդի դեպի իր ուժերը: Նրանք վորդեորում են բանվոր դասակարգը հավատով՝ մեր գործի հաղթանակի նկատմամբ: Նրանք մոտեցնում են մեր կուսակցութեանը նոր միլիոնավոր պահեստի անդամներ»:

Այդպես ե գնահատել ընկ. Ստալինը վերջին տարում մեր կուսակցութեան ձեռք բերած հաջողութիւնները կոլխոզային շինարարութեան մեջ:

Դրա հետ միասին ընկ. Ստալինը նշել ե նաև կոլխոզային շինարարութեան ստվերոտ կողմերը. նույն հոգովածում նա գրել ե. «Այդ տեսակ հաջողութիւնները յերբեմն պատմաստում են մեծամտութեան ե ամբարտաւանութեան վողի. «Մենք ամեն ինչ կարող ենք, մենք վողնչից չենք վախենում»: Դրանք, այդ հաջողութիւնները, հաճախ հարբեցնում են մարդկանց, նրանց գլուխն սկսում ե պտույտ գալ հաջողութիւններից, կորչում ե չափի զգացմունքը, կորչում ե իրականութիւնը ճանաչելու ընդունակութիւնը, առաջ ե դալիս ձգտումն՝ գերադնահատելու իր ուժերը ե թերադնահատելու հակառակորդի ուժերը, առաջ են գալիս արկածախնդրական փորձեր՝ մատի մի հարվածով լուծելու սոցիալիստական շինարարութեան բոլոր հարցերը»:

Կոլխոզային շինարարութեան մեջ յեղած բոլոր սխալների արմատը, վողրնք արտացոլել են տեղական կազմակերպութիւնների գործնեյութեան մեջ, գտնվում ե կուսակցութեան գծի աղավաղման մեջ՝ կոլեկտիվացման ժամանակ, միջակի նկատմամբ ունեցած սխալ մոտեցումի մեջ:

Այդ հարցի առթիվ ընկ. Ստալինը իր «պատասխան կոլխոզիկ ընկերներին» հոգվածում գրել ե.

«Մոռացել են, վող բռնութիւնը, վողը անհրաժեշտ ե ե ոգտակար ե մեր դասակարգային թշնամիների դեմ պայքարելու գողծում, անթույլատրելի ե կողտարբեր ե միջակի վերաբերմամբ, վողը մեր դաշնակիցն ե»:

Կողմերիտական կազմակերպութիւնների գողծնական աշխատանքների մեջ կոլխոզային շինարարութեան գողծում թույլ են տրվել մի շարք խոչողդույն ծողումներ: Բերենք մի քանի կողերետ փաստեր: Սամոյլովսկու ոայողնի Ոլչանկա դյողում կուսակցութեան ոայողնական կողիտեյի ներկայացողցիչը տեղական կողմերիտականների հետ միասին այսպես ե կատարել կոլեկտիվացումը: Ժողովել են դյողացիներին, արել են մի փողբիկ գեկուցումն այն մասին, վող անհրաժեշտ

ե ամբողջ դյողով մտնել կոլխոզ ե ապա դրել են դյողացիների առաջ հարց. «Ով դեմ ե կոլխոզին, նա դեմ ե իողհրդային իշխանութեանը», ե վողովհետե վող վող դյողացի չքավողներից ե միջակներից չեր ուղում յենել իողհրդային իշխանութեան դեմ, դրա համար ել ուժով բողրին գրեցին կոլխոզ:

Մինչե այդ ժողովը վող մի բացատրիչ աշխատանք չի կատարվել աղդարնակութեան մեջ, վող վող չի հավաքել չքավողներին ե չի պարապել նրանց հետ: Այդպիսով կոլխոզը կազմակերպվել ե առանց մասսայական բացատրիչ աշխատանքի, առանց կազմակերպելու բատրակներին ե չքավողներին ե նույն իսկ ավելին՝ վող վող դյողացիներից արտելի կանոնադրութիւնը չի ընդունել, իսկ կոլխոզը կազմակերպել են:

Յերը կուսակցութեան ոայողնական կողիտեյի բյողրյող հարցրել են «ցավ ու դարդ կոլեկտիվացողներին» դասակարգային պայքարի մասին, նրանք պատասխանել են.

— Մենք այնպես ենք սեղմել կուլակին, վող նրա ձայնն ել չի լավում:

Այդ փաստը համողում ե մեղ, վող մարդկանց գլուխը պտույտ ե յեկել հաջողութիւններից, նրանք գերադնահատել են իրենց ուժերը ե թերադնահատել են դասակարգային թշնամու ուժերը:

Պատմենք մի ուրիշ, ավելի ցայողուն փաստի մասին: Ակտարսկի շրջանի Պետրովսկու ոայողնի Ժուկովկա դյողում կողմնիստները ե կողմերիտականները փողանակ բացատրիչ աշխատանք վարելու դյողացիների մեջ ե կազմակերպելու չքավողներին, վախեցնում եյին դյողացիներին նրանով, վող յեթե նրանք կոլխոզ չմտեն, նրանց կուլարկեն Սախալին, կկանչեն մի վաշտ գինիողներ ե տողանք կողեն:

Հասկանալի յե, վող տեղական կազմակերպութիւնների գողծնական աշխատանքում կատարած ծողումները չափադանց բազմատեսակ եյին: Նովո-Նիկողաևսկու ոայողում գտնվող Վերինիյ-Կարդաիլ դյողն ե գալիս կոլխոզիութեան իսպողրսկու շրջանային ներկայացողցիչը: Իր գալու

որը չըջանի լիազորը հրավիրում և գեղջկուհիների ժողով
այս որակարգով. «Կինը հողագործության բարձր ձևի մա-
սին և կինը ցանքսի կամպանիայում»: Պարզ է, վոր բանը
ներանում է, թե ինչ հարց է դրվել կանանց քննադատու-
թյանը, այլ եյականն այն է, վոր կոլխոզմիության լիազորը
իր գեկուցման մեջ անասելի կերպով խառնում եր ամեն ինչ
և փորձում եր մի գիշերվա մեջ նոր կաղմակերպված արտելը
վերածել կոմունայի:

Իր գեկուցման մեջ նա գեղջկուհիներին ասում եր, վոր
համատարած կոլեկտիվացումը կիրառվում է նրա համար,
վոր մեղանում մեծամեծ հողամասեր դատարկ են մնացել և
չեն մշակվում և մենք ունենք շատ հող մշակելու համար
բավականաչափ քարշող ուժ: Յերբ նա հասավ կոմունայի
կանոնադրության, նա միայն այսքանը կարողացավ ասել.

— Քաղաքացուհիներ, կոմունան—Փրանսերեն խոսք է,
դա կարելի չէ համեմատել շուքի, կնուտի, տուլուպի հետ,
չե՞ վոր այդ խոսքերը թաթարերեն է, բայց մենք հասկանում
ենք, անպես ել կոմունա խոսքը հասկանալի պիտի լինի մեզ
համար:

Իհարկե, ժողովին ներկա յեղած գեղջկուհիներից վոչ
մեկը, չնայած իր ամբողջ ուշադրությանը դեպի գեկուցողը,
վոչինչ չհասկացավ:

Արտելը, վորպես կոլխոզային շինարարության հիմնա-
կան ողակներից մեկը, դեռ ևս հաստատուն չի դարձել, իսկ
վոմանք, չիմանալով այդ փորձում են հանրայնացնել բնա-
կարանները, մանր անասունները, տնային թռչունները, յե-
ռանդով աշխատում են բյուրոկրատական միջոցներով հրա-
մանադրել այդ հանրայնացումը այն ժամանակ, յերբ դեռ ևս
այդ տեսակ հանրայնացման համար պայմանները չեն հա-
սունացել:

Թռչելը գյուղատնտեսական արտելի վրայից, վորը կոլ-
խոզային շինարարության գլխավոր ձևն է, նշանակում է
կոպիտ կերպով աղավաղել կուսակցության դիժը:

Իր «Գլխապտույտ հաջողություններից» հոդվածում ընկ.
Ստալինը գրել է.

«Չարացնել կոլխոզնիկ գյուղացուն հանրայնացնելով
բնակարանները, բոլոր կաթնատու անասունները, բոլոր
մանր կենդանիները, տնային թռչունները, յերբ արտելային
ձևը դեռ ևս ամրացված չէ, — մի՞թե պարզ չէ, վոր այդ տե-
սակ «քաղաքականությունը» կարող է հաճելի և ոգտակար
լինել միմիայն մեր յերգվյալ թշնամիներին»:

Տեղական կոմյերիտական կաղմակերպությունների աշ-
խատանքի մեջ շատ ծռումներ են յեղել՝ կրոնի դեմ պայքա-
րելու և կուլակին, վորպես դասակարգի, վոչնչացնելու
խնդրում:

Կոմյերիտմիության Սամոյլովսկու ռայոնի կոմիտեն
փորձել է «կրոնը թաղել»: Այդ նպատակով ռայոնական կո-
միտեն կաղմել է մի քանի բրիգադներ կոմյերիտականներից,
վորոնք մրցության կարգով չըջում եյին գյուղում և հավա-
քում եյին սրբապատկերները (իկոնա), վորպեսզի մոտակա
բաղարի որը այրեն հրապարակում: Ճիշտ է, կուսակցության
ռայոնական կոմիտեյի միջամտությունը վերջ տվեց կրոնի
դեմ պայքարելու այդ ձևին, իսկ կոմյերիտմիության ռայո-
նական կոմիտեյի ղեկավարները հեռացվեցին այդ անկար-
գության պատճառով:

Հաճախ կոմյերիտական կաղմակերպությունները և
առանձին կոմյերիտականները նախաձեռնողներն եյին հան-
դիսանում ապակուլակացնելու միջակին, ընտրողական իրա-
վունքներից զրկելու արժանի եյին գտնում նրանց, վորոնք
մեր որենքներով չպետք է զրկվեն ձայնի իրավունքից:

Բոլոր այս ծռումները հետևանք են կուսակցական հրա-
հանդների խախտման և մեր կուսակցության ղեկավարող
մարմինների վորոշումների ամենակոպիտ դանցառությունն
են հանդիսանում, վորովհետև կուսակցությունը վոչ մի ժա-
մանակ չի ասել, վոր պետք է գյուղացիներին զոռով կոլ-
խոզները մտցնել, կուսակցությունը յերբեք չի հրահանգել
և չեր կարող հրահանգել, վոր համատարած կոլեկտիվացման
ռայոններում կուլակներին լիկվիդացիայի յենթարկելիս
պետք է ապակուլակացնել նաև միջակին:

Մեր կուսակցութիւնը, կատարելով ընկ. Լենինի պատգամը, վորոշումներ ե կայացրել այն մասին, վոր կոլխոզները պետք ե կազմակերպել հոգարակամութեան խստիվ սկզբունքով, միաժամանակ կազմակերպելով աշխատանք բատրակների և չքավորների մեջ, ամրացնել կապը միջակ դյուղացիութեան հետ և վճռական պայքար մղել կուլակների դեմ:

Կուսակցութիւնը որեցոր իրագործել և Լենինի պատգամը բանվոր դասակարգի և չքավորների կապի մասին միջակի հետ, ուստի նա չեր կարող լողունդ արձակել, վոր համատարած կոլեկտիվացման ռայոններում կուլակի լիկվիդացիայի հետ միաժամանակ ապակուլակացնեն նաև միջակին:

Ներկա տարվա մարտի 15-ին կայացրած իր վորոշման մեջ կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտեն այս գնահատութիւնն ե տալիս կոլխոզային շինարարութեան մեջ տեղի ունեցած ծռումներին և աղավաղումներին:

«Կասկած չի կարող լինել, վոր այս տեսակ պրակտիկան, վոր քողարկված ե «ձախ» խոսքերով, իսկապես յուղ ե քսում հակահեղափոխականների հացին և վոր մի աւելցութիւն չունի մեր կուսակցութեան քաղաքականութեան հետ: Կենտկոմը համարում ե, վոր այս բոլոր ծռումները ներկայումս հիմնական արգելքն են հանդիսանում կոլխոզային շարժման հետագա զարգացմանը և ուղղակի ոգնում են մեր դասակարգային թշնամիներին: Կենտկոմը գտնում ե, վոր կոլխոզային շարժման հետագա արագ զարգացումը և կուլակութեան, վորպես դասակարգի, լիկվիդացիան անհնարին կլինի կատարել, յեթե անհապաղ չվրձնացվեն այդ ծռումները»:

«Ձախ» խոսքերի տակ կատարվող սխալներն ու կուսակցական գծի աղավաղումները նպաստավոր են կուլակին և ստեղծում են բարեհաջող պայմաններ աջ թեքման համար մեր կուսակցութեան և կոմյերիտմիութեան մեջ: «Ձախ» ծռումներ կատարողները կոլխոզային շինարարութեան մեջ՝ կոլեկտիվացումը «ձեռաց» կատարելու իրենց փորձերով

կոպտաբար աղավաղում եյին կուսակցութեան դիժը և դրանով հեշտացնում եյին աջ ուկլոնիստների պայքարը կուսակցութեան դեմ: Դրա համար ել «ձախերը» հանդիսանում են աջերի դաշնակիցները:

Ահա թե ինչու աջ ուկլոնիստների դեմ հաջողութամբ պայքարելու համար հարկավոր ե վճռականապես վերացնել «ձախ» ուկլոտոնիստների սխալները: Ահա թե ինչու կոմյերիտական կազմակերպութիւնների պարտականութիւնն ե անխնա պայքար մղել ինչպես աջ թեքման դեմ, վոր դըլխավոր վտանգն ե ներկայումս, նույնպես և «ձախ» ուկլոտոնիստների դեմ, վորոնք իրենց աղավաղումներով ոգնում են աջերին: Յերկու ճակատում ևս մղվող պայքարում պետք ե դաստիարակել և կռել-կոփել կոմյերիտականներին, բոլոր ուժերը նվիրել կոլխոզների տնտեսական ամրացմանը, դյուղական տնտեսութեան հետագա կոլեկտիվացմանը:

Յուրաքանչյուր կոմյերիտական կազմակերպութիւն պարտավոր ե արագորեն ուղղելու իր սխալները և ոգնելու կուսակցութեանը՝ կատարված աղավաղումների լիկվիդացիայի խնդրում: Իրենց գործնական աշխատանքի մեջ կոմյերիտական կազմակերպութիւնները պարտավոր են վճռականապես պայքարելու թե նրանց դեմ, վորոնք կոլխոզային շարժման պոչից են կառչած և թե նրանց դեմ, վորոնք աշխատում են առաջ վազել և այդպիսով կտրվում են մասսաների շարժումից: Կոմյերիտմիութեան ղեկավարող մարմինները գլխավորապես այդ պետք ե սովորեն:

«Ղեկավարելու արվեստը լուրջ գործ ե: Ձի կարելի չարժումից յետ մնալ, վորովհետեւ յետ ընկնել, նշանակում ե կտրվել մասսայից: Ձի կարելի նաև առաջ վազել, վորովհետեւ առաջ վազել, նշանակում ե կորցնել կապը մասսաների հետ: Ով ուղում ե ղեկավարել շարժումը և միաժամանակ պահպանել կապը միլիոնավոր մասսաների հետ, նա պետք ե պայքարել յերկու ճակատում — և՛ յետ մնացողների դեմ, և առաջ վազողների դեմ (Ստալին. — «Գլխապտույտ հաջողութիւններից»):

Նկատի ունենալով դյուղի վճռական շրջադարձը դեպի զարգացման սոցիալիստական ուղին և կոլխոզների ու սովխոզների մասսայական շինարարությունը, — կուլակների վորպես դասակարգի, սկսված լիկվիդացիան համատարած կոլեկտիվացման պայմաններում նոր ձևով և դնում խորհրդային իշխանության՝ դյուղում ունենալիք հենակետի հարցը:

Կուլակցության կենտրոնական կոմիտեն ընկ. Յակովլևի՝ XVI համագումարին ներկայացրած թեզիսներում այսպես և վորոշել խորհրդային իշխանության՝ դյուղում ունենալիք հենակետի հարցը... «Այսուհետև ԽՍՀ Միության կարևորագույն հացաշատ ուսյոններում դյուղը բաժանված և յերկու հիմնական մասերի. կոլխոզնիկների, վորոնք խորհրդային իշխանության իսկական և հաստատուն նեցուկն են կազմում դյուղում, և վոչ-կոլխոզնիկների, չքավորներից և միջակներից, վորոնք դեռ ևս չեն ցանկանում մտնել կոլխոզ, բայց վորոնց կոլխոզների մասսայական փորձն անկասկած կհամողի համեմատաբար կարճ միջոցում անհրաժեշտորեն անցնելու կոլեկտիվացման ուղին» (ընկ. Յակովլևի թեզիսներից. «Կոլխոզային շարժումը և դյուղական տնտեսության վերելքը»):

Այն խնդիրները, վոր դրել և մեր կուլակցութունը յերկրի ինդուստրացման և դյուղական տնտեսության կոլեկտիվացման նկատմամբ, պահանջում են, վոր ամեն մի կոմյերիտական կազմակերպություն, ամեն մի կոմյերիտական ամենից առաջ յենթարկե իր բոլոր շահերը դասակարգային պայքարին: Ամեն կոմյերիտական պարտավոր և իմանալ, վոր մեր սոցիալիստական շինարարությունը քաղաքում և դյուղում իրագործվում և կատաղի կուլի պայմաններում, վոր մենք վարում ենք մեր դասակարգային թշնամու դեմ մեր յերկրի ներսում և ամեն մի հաջողությունը սոցիալիստական շինարարության ճակատում առաջ և բերում կատաղություն, թշնամական ատելություն կապիտալիստական յերկրների բուրժուազիայի կողմից:

Կոմյերիտիստական յերրորդ համագումարում, 1920 թ. նոյեմբերին, ընկ. Լենինը Յերիտասարդական Կոմունիստա-

կան Միության խնդիրների մասին արտասանած իր ճշուի մեջ ասել է.

«Դասակարգային պայքարը շարունակվում է, նա միայն փոխել և իր ձևերը. պրոլետարիատի այդ դասակարգային պայքարը նրա համար և, վոր հին շահագործողները չկարողանան վերադառնալ, վոր մուծ դյուղացիության բաժան-բաժան մասսան միանա մի միության մեջ: Դասակարգային պայքարը շարունակվում է, և մեր անելիքն է — յենթարկել բոլոր շահերը այդ պայքարին»:

Կարողանալ յենթարկել բոլոր շահերը դասակարգային թշնամու դեմ մղվող պայքարին՝ միշտ և ամենուրեք լինել նախաձեռնող, հարվածային բրիգադ. կազմակերպել բատրակային և չքավորական յերիտասարդությունը, շարունակ աշխատել նրա հետ. հմտորեն և համբերությամբ բացատրել աշխատել նրա հետ. հմտորեն և համբերությամբ բացատրել կան տնտեսությունը վերակառուցել սոցիալիստական հիմունքով, —

Ահա գլխավորը և ելականը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	ԾՁ
Առաջին կոլխոզը — «Բատրակ»	5
Կուլակի նոր լոգոնգները	8
Կյանքից չպետք է յետ մնալ	12
«Ռասսովետ Կոմսոմոլա» կոմունան	13
Կրիուշիայի որինակելի կոլխոզը	20
Աշխատանքի կազմակերպման փորձը կոլխոզներում	25
Դասակարգային պայքարը կոլխոզներում	29
Կոմյերիտականները — տրակտորի վրա	34
Վերցնենք շեֆությունը մեքենաների վրա	37
Զինենք կոլխոզնիկներին գյուղատնտեսական զինու- թյուններով	41
Ամրացնենք կոլխոզների տնտեսական կյանքը	47
Ուշադրություն կոլխոզներին	49
Պայքարելով յերկու ճակատում, ամրացնենք դասակար- գային մարտունակութունը	51

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0191483

20 407.

18038

С 31-К
1104
Цена 20 коп. 642
О. П. 2.

И. ГАВРЮШИН
Комсомольская ячейка
в районе сплошной
коллективизации

На армянском языке

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ СССР.
Москва, центр, Никольская, 10.